

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2-40 "
 Numărul poporal:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2— "
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Baththyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fileri.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Anul I.

NUMĂR POPORAL

Nr. 5.

Marea manifestație națională dela Arad

Sufletul ne este plin de bucurie și ne simțim înălțați în regiunile clare ale nădejzilor de viitoare izbânzi, când luăm condeiul de a da palidă scoană despre înălțatoarea manifestației de azi.

Adunarea poporală, cu drept cuvânt o putem numi adunarea națională de azi, a întrecut toate așteptările noastre. Poporul a ascultat cuvântul conducătorilor săi și ne-a procurat dovada, pe care am așteptat-o, că veninul strecurat în mijlocul nostru prin frați ticăloșiți, nu ne-a răbit.

Adunarea de azi va da vigoare nouă luptelor noastre viitoare. În ziua aceasta s'a dovedit, că Românii vor să trăiască și mai departe în slăvia sistemului actual de prigonire națională, ci sunt hotărâți a-și încorda toate puterile pentru apărarea naționalității lor, a limbei lor strămoșești și sunt cu bărbăție hotărâți a pretinde pentru dânșii drepturile cetățenești, și li-se cuvîn în măsura jertfelor, și ei aduc pentru susținerea Statului.

Ziua de astăzi a fost ziua unei puternice manifestațiuni românești, cum n'a avut Aradul niciodată mai înainte.

Raportori fideli ai întâmplărei de azi, știm și mărturisim, că rezultatul neașteptat al zilei mărețe, nu este meritul nostru, nici chiar al fruntașilor noștri, ci este de atribui mai presus de toate energiei și seamăn a însuși poporului românesc, care trăiește aici pe întinsul șes al comitatelor Arad, Cenad și Bichiș, pe valea noastră a Crișului-Alb, pe Lunca cea înălțătoare, prin văile, ce-și varsă izvoarele în Murășul, care duce durerile neamului nostru spre talazurile Mării-Negre, pe cărui țărm păzesc viața românească și noștri de acelaș neam, de acelaș neam și de aceeaș limbă.

Poporul românesc s'a mișcat în ziua de astăzi, și-a ridicat glasul său puternic, stănd în potriva fărădelegilor, de cari se și spunând lumii întregi, că nici o putință nu va fi în stare să-l abată de la pretențiunea sa la viața națională românească.

Ziua de astăzi a fost bărbătescul răspuns al poporului românesc la pasul neașteptat al acelor Români uitați de sine, cu prilejul alegerilor din urmă au

vestit desarmarea, au propagat spargerea partidului național român și s'au făcut slujitori guvernului, care asemenea celor de mai înainte urmează politica dezastruoasă spre crearea chimerei de Stat unitar național maghiar și deneagă popoarelor nemaghiare din patrie dreptul lor fi-
resc la viața națională proprie.

Ziua de astăzi a fost bărbătescul răspuns al poporului românesc la trușa insultă a contelui Ștefan Tisza la adresa națiunii românești, insultă, ce i-s'a adus acestei națiuni prin presupunerea, că națiunea română din Ungaria și Transilvania pentru concesiile de nimic, pentru fără-mături și oase de ros, ar putea să renunțe la drepturile sale naționale, ar putea să se desființeze politicește, intrând în apele turburi ale partidelor maghiare.

Ziua de astăzi este ziua de satisfacție deplină pentru partidul național român, pentru comitetul său central executiv. Astăzi s'a dovedit mai presus de orice îndoială, că poporul românesc dă întreaga sa aprobare comitetului național, care nu s'a lăsat intimidat prin fărădelegile, terorismul și grozăveniile aplicate din partea guvernului împotriva partidului nostru la ultimele alegeri, ci mai vărtos în fața acestor fărădelegi, a scris pe steagul său biruit, dar nepătat, cuvintele bărbătești: *mergem înainte!*

Adânc mișcați de priveliștea înălțătoare a energiei neamului nostru aducem mulțumita noastră frățescă fraților noștri iubiți din cele trei comitate. Lor li se cuvîne astăzi toată lauda noastră, lor li se cuvîne mărire, lor mulțumire.

Iată în cele următoare palidul nostru raport despre cele întâmplate.

Pregătirile.

De două săptămâni de zile fruntașii români din Arad au dezvoltat o acțiune într'adevăr febrilă pentru pregătirea adunării. S'au ținut mai multe consfătuiri, s'a ales un comitet de executivă, s'au trimis sumedenie de scrisori în toate părțile, mulți dintre avocații noștri tineri au cureerat satele și au adus mișcare pretutindeni.

„Românul” a adus în fiecare zi articole de îmbărbătare și numerele, cari cuprindeau aceste articole, au fost trimise gratuit în toate satele. În zilele din urmă s'au tipărit afișe în mii de exemplare și prin toate satele ieri și alaltăieri se vedeau aceste afișe lipite pe casele Românilor, cari în chipul acesta cu toții au prins de vestea adunării.

Rezultatul a fost aproape neașteptat. În toate comunele românești Românii nu vorbeau de altceva, decât de adunarea dela Arad. Preoții și învățătorii au fost la culmea chemării lor. Ei au explicat pretutindeni poporului rostul adunării și

îndemneau pe toți să se pregătească de adunare. Cuvântul lor a fost ascultat și cu deosebită satisfacție și bucurie trebuie s'o spunem că nu ne-am înșelat în vrednicia preoțimei și învățătorimei românești.

Dimineața în Arad.

Aci dimineața încă de pe la orele 7 începuseră Românii să intre în Arad. Cu toate trenurile de dimineață, din toate părțile soseau țărani români în frunte cu preoții și învățătorii lor. Au venit aproape toți avocații români din cele 3 comitate, precum și foarte mulți dintre comercianții și industriașii români.

Străinii priveau uimiți la cetele de români, îmbrăcați în hainele lor albe de aba, cum înaintează încet, tăcuți, liniștiți, maiestosi prin strada principală a Aradului și cum își iau calea prin strada Deák-Ferencz spre Casa Națională, care se află în Pârneava, suburbiul românesc al Aradului.

Comitetul aranjator a intervenit de cu vreme la direcțiunea căilor ferate Arad-Cenad, ca să pună pentru ziua de astăzi vagoane mai multe la dispoziția publicului. Cererea a fost împlinită și astfel de data aceasta nu s'a ivit nici o conturbațiune în comunicația trenurilor.

Fiecare tren era așteptat de tinerimea română din Arad, care și-a împlinit și cu acest prilej cu onoare datoriile sale naționale. Tinerii conduceau apoi cetele de Români până la Casa Națională. Aceasta de pe la orele 9¹/₂ era aproape plină de lume. Porturile țărănilor românești, cu varietatea lor fermecătoare, întrerupte prin reverenzile preoților vrednici de cinste și cu hainele negre ale intelectualilor, oferiau spectatoului un aspect prea drăgălaș.

Oaspeți distinși.

De aseară a sosit la Arad neînfrântul luptător dr. Vasile Lucaciu, care, deși bolnav în urma unei cumplite răceli, și-a ținut de înaltă datorie a se presenta la adunare, acest început al luptelor viitoare.

Era să vină și dr. Alexandru Vaida-Voevod, dar dânsul zace bolnav în pat. Asemenea n'a putut să vină nici d. dr. Iuliu Maniu, care tocmai astăzi trebuie să asiste la pertractarea petiției sale în contra alegerii infame dela Vințiu. Președintele clubului partidului național din parlament, d. dr. Teodor Mihali încă a fost reținut prin motive absolut cu neputință de delăturat, ca să vină aci, unde era așteptat cu atâta dor.

A sosit însă azi dimineață d. dr. Aurel Vlad dela Orăștie și d. dr. Victor Bontescu din Hațeg, oratori desemnați pentru adunare.

Adunarea.

La orele 11 toate salele dela Casa Națională erau arhipline. Pe podiu erau înghesușiți fruntașii din Arad și cei veniți din afară. Tot aici pe podiu se opriseră stând în picioare și mai multe dame din societatea arădană, cari au venit să ia și dansurile parte la grandioasa manifestație românească. Am remarcat prezența d-nelor: dr. Șt. C. Pop, Marilina Bocu, dr. Vuia, dr. Petran, V. Goldiș, dr. Veliciu, Savu, Herbay, dr. Burdan și domnișoarele: Florica Bonciu, Petran, Aurica Burdan ș. a.

Poporul aclama cu însuflețire ivirea pe podiu a fruntașilor săi, iar când punctual la ora 11 a apărut în sală figura atât de simpatică și importantă a părintelui *Vasilie Lucaciu* însoțit de d. dr. *Șt. C. Popp*, aplauzele și aclamările însuflețite ale mulțimei au durat minute întregi.

Deschiderea adunării.

Biroul.

Câteva minute după orele 11 se anunță la cuvânt d. *Vasilie Goldiș*, care în numele convocărilor adunării salută pe cei prezenți și aduce adâncă mulțumită îndeosebi mulțimei de țărani, cari nici prin gerul acesta cumplit n'au pregetat a-și părăsi căminele lor calde, ci ascultând chemarea fruntașilor au alergat din toate satele aici spre a se sfătui și a aduce hotăriri asupra chestiunilor puse la ordinea zilei. Propune ca adunarea să se constituie alegând de președinte pe d. dr. *Ștefan C. Popp*, deputat dietal, iară de notari pe d-nii avocați din Arad dr. *Iustin Marșieu* și dr. *Cornel Iancu*.

Intr'un glas adunarea primește propunerea d-lui *V. Goldiș*, care în urmare predă conducerea adunării d-tui dr. *Ștefan C. Popp*.

Ordinea de zi. Oratorii.

Deschizând adunarea d. dr. *Ștefan C. Popp* anunță, că la ordinea de zi a acestei adunări este: situațiunea politică în Ungaria, apoi drepturile limbei românești, în urmă chestiunea votului universal și la fine aducerea unei moțiuni, asupra acestor chestiuni.

Anunță, că asupra primului punct al ordinei de zi, asupra situațiunei politice va vorbi d. dr. *Aurel Vlad*, avocat în Orăștie și fost deputat național în Camera ungară.

La apariția sa lângă masa de referent, d. dr. *Aurel Vlad* a fost primit cu aplauze și aclamări, ce numai după câteva minute au conținut. La chestiunea limbei românești au vorbit d. dr. *Vasilie Lucaciu* și d. *Vasile Goldiș*, la chestiunea votului universal dr. *Victor Bontescu*.

După acestea d. *Vasilie Goldiș* a dat cetire telegramelor de felicitare, pe cari le publicăm mai la vale.

În fine d. dr. *Cornel Iancu* a cetit Moțiunea, care s'a primit cu o însuflețire indescriptibilă.

Terminându-se astfel agendele adunării, președintele dr. *Șt. C. Popp* ține o frumoasă vorbire de încheiere, în care aduce mulțumită poporului adunat și oratorilor, preoților și învățătorilor români, precum și tuturor intelectualilor, cari cu toții au contribuit la succesul splendid al acestei adunări.

Efectul discursurilor.

O notă distinsă a adunării de astăzi este impresiunea tuturor, că *poporul nostru însuși*, mul-

țimea iubitorilor noștri țărani au ajuns la acel îmbucurător grad de dezvoltare, încât înțelege perfect toate chestiunile publice, cari se discută astăzi în țara noastră. Din ochii lor, din gesturile lor, din intreruperile, observările și aclamările lor ori și cine putea să se convingă, că țărani aceștia în șubele albe înțeleg deplin spusele fruntașilor lor.

χ Vorbirea d-lui dr. *Aurel Vlad* i-a încălzit. Acest fiu alintat al țărănilor români știe să afle totdeauna tonul, care nimereste calea în ascunzișurile inimii românești. Părintele dr. *Vasile Lucaciu* a avut rolul greu de a desfășura soarta, prin care a trebuit să treacă limba noastră românească în cursul veacurilor, dar a fost totuși bine înțeles și exclamările puternice ale mulțimei dovedeau, cât de mare este minciuna acelor, cari susțin, că țăraniul român nu pune preț pe aceea, ca limba lui să fie respectată în școală, la administrație și în justiție. Tot asupra acestei chestiuni a vorbit și d. *Vasilie Goldiș*.

Punctul de culminațiune al adunării de azi a fost însă splendidul discurs al domnului dr. *Victor Bontescu* asupra votului universal. Acest tinăr lupător național, dăruit dela natură cu atâtă daruri frumoase, a ridicat discuțiunea la înălțimi încântătoare și a rămas totuși perfect înțeles de toți, cari îl ascultau. Figura frumoasă, elegantă, mlădioasă, vocea atât de caldă, cu timbru de putere, și totuși lipsită de clamoarea stridentă, gesturile atât de discrete și totuși expresive ale acestui fruntaș orator ne promite o nouă și în-sămnată putere în luptele noastre politice din viitor.

Discursurile stenografiate.

Având în vedere importanța mare a adunării de azi „Românul” cu jertfe în-sămnate a adus la Arad cu acest prilej un stenograf român din București, să stenografieze discursurile, ca astfel pe deoparte acelea să poată fi reproduse în întregime lor, pe de altă parte să nu mai poată fi restălmăcite din nici o parte, cum adeseori se întâmplă la noi în detrimentul cauzei. Sarcina aceasta de stenograf al adunării a binevoit a o lua asupra sa d. *Henric Stahl*, stenograf în parlamentul din București, care în acest scop a sosit la Arad încă ieri dimineața.

După terminarea adunării d. *H. Stahl* în redacțiunea „Românului” a dictat de pe notițele sale stenografice toate discursurile rostite. Le dăm mai la vale în întregime lor.

Imprăștierea.

După primirea cu însuflețire a rezoluțiunii propuse, d. președinte dr. *Șt. C. Popp*, a rugat pe cei prezenți să se depărteze în liniște și cea ordine exemplară, în care au venit la adunare.

Poporului par'că-i venia greu să se despartă de iubiiții săi conducători. Cu toate că erau deja

orele 1^{1/2}, totuși mulți inși au rămas încă sală discutând cele petrecute. Dr. *Vasilie Lucaciu*, dr. *Aurel Vlad* și dr. *Victor Bontescu* au fost opriți în cale și încunjuțați de țărani români voiau să le mai spună o vorbă, să-i mai vadă să le strângă mâinile și fruntașii iubiiți numai greu s'au putut smulge din mijlocul țărănilor, cari îi înconjurau cu atâtă iubire.

În fine totuși s'a sfârșit. Șubele albe încă pură a-se înșirul pe strada dreaptă și lungă, ca duce spre centrul Aradului. Acum numai putea observa, ce mulți au fost. Umpluseră ulița largă și grupuri-grupuri s'au depărtat prin restaurante orașului, ca să-și potolească foamea, iar cu trunurile de după amiază au părăsit toți orașul. S'a întors în satele lor românești, ca să vestească fraților lor de-acasă izbânda mare a zilei de astăzi.

Dumnezeu să reverse belșugul darurilor sale asupra lor.

Discursurile.

D. Vasilie Goldiș: Fraților! Văzându-vă adunați în număr atât de frumos, văzându-vă cu o însuflețire ați dat ascultare chemării acelor, care vreau să tragă un nou curaj din suferințele obidite de dureri ale d-voastră, vă mulțumesc.

Vă mulțumesc din inimă, că sunteți cu toți aici și, că nu v'ați cruțat ostenețele, că nu v'ați fost teamă de gerul acesta cumplit, și, că ascultând vocea noastră, ați venit aici. (Voci călduroase: Să trăiască!)

Mulțumindu-vă în numele acelor, cari au convocat adunarea aceasta (Să trăiască!) Vă rog ca să primiți propunerea mea, privitoare la constituirea biroului adunării și să primiți de președinte al acestei adunări pe d. dr. *Ștefan C. Popp* (Trăiască!), iar de notari pe d-nii dr. *Iustin Marșieu* și dr. *Cornel Iancu*, avocați.

Cu aceasta predau conducerea d-lui președinte. (Trăiască!)

dr. Ștefan C. Popp: Fraților! Adânc mișcat vă mulțumesc atât în numele meu, cât și în numele d-nilor notari pentru dragostea, ce mi-ați rătat-o, când ne-ați distins la acest post al (Trăiască!)

După cum știți din programul, ce vi s'a comunicat în toate părțile, avem de rezolvat chestiuni de foarte mare însemnătate. Și deci, fraților să nu așteptați să lungesc și eu vorba, ci să începem la ordinea zilei.

Nu pot însă fraților să nu vă zic adâncul inimii mele „Bine-ați venit!” (Trăiască la mulți ani!) Conform ordinei de zi urmează „Desbateră asupra situațiunei politice”. La această chestiune importantă am rugat pe dr. *Aurel Vlad* (Trăiască!) avocat în Orăștie și fost deputat naționalist, (Trăiască!) să-și spună vederile sale (Voci: Să-l auzim! Trăiască!)

Păcală și smeul

— Poveste —
de *Petru Dulfu*
(Urmare și fine).

*Smeul, tace-un cârd de vreme;
Lung din ochi doar îl privește.
Dar la urmă nu mai poate
Să se rabde și-i grăește:*

— „Ce tot fugi așa nainte
„Și te 'ntorci napoi, cu zor?..”
— „La copii, bre!.. la nevastă,
„Mă grăbesc... Aș vrea să sbor!..”

„Ci văzând că nu ești harnic
„Ca să fii cu mine pas,
„Înapoi mă 'ntorc și-mi vine
„Să-ți trântesc un pumn în nas...”

„Să te 'nvăț ce fel se merge,
„Când la drum cu mine ești!”
*Smeul tremură de frică, —
Și făcea pași voinicesti...*

Când erau de stat aproape:
— „Stai un pic, s'aștepți aci,

„Pân' mă 'ntorc,” i-a zis *Păcală*,
„Într'o clipă voi veni.

„Flec nainte, p'ai de-acasă —
„Suta mea de copilași —
„Să-i vestesc de-a ta sosire.”
Și s'a dus cu repezi pași.

*Strânse băetani, vr-o sută,
De prin sat, în bătătură, —
Mai mărunți, mai mari, — și'n mână.
Toți aveau câte-o custură.*

*I-o 'nvățat, când vine smeul,
Ce să zică, ce să facă...
Și s'a 'ntors pe urmă, fuga,
Îndărăt la smeul: — „Ei, iacă!*

„Haidem!.. Casa mea e colo...
„O zărești?.. sub deal pitită?..”
(Casa lui, cu scoarță lată
De copaci era 'nvălită).

„O zăresc,” răspunse smeul,
Și porni suflând din greu.
„Dar... cu ce-i acoperită?..”
— „He, nu vezi?.. Cu piei de smeul!”

Auzind el vorba asta,
— „Ii!.. s'a isprăvit!..” gândia.

„Are să rămână-acolo
„Și sârmană pielea mea!..”

*Nu știa pe unde calcă,
Beat pășia, de frica morții...
Iată-l înfârșit c'ajunge, —
A sosit în dreptul porții.*

*Droaica de copii, zărindu-l,
Țâșt, pe poartă, toți, afară!..
Cu custura-i strânsă'n mână,
Fiecare, — strigă, sbiară:*

— „Carne vreau, de smeul, tatică!..
„Stai, să-mi tai o 'mbucătură!..”
*Smeul, când îi vede: — „Valeu!”
Șyârle sacii 'n bătătură...*

Și p'aci fii-e drumul!.. tunde-o!..
Îndărăt spre codri 'n sus!
*Iar Păcală: — „Na, nevastă!
„Ceva bani fii-am mai adus.”*

*Mare fu pe urmă 'n casa-i,
Și 'n sat multă, veselie;
Căci cu bani-i, el gonit-a
Din tot satul sârăcia.*

Dr. Aurel Vlad: Iubiți frați și stimați alegători! După o luptă grea, luptă, în care alegătorii români, nu numai, că s'au purtat destul de bine, dar putem să ne mândrim cu ținuta lor, am ieșit bătăuți din alegeri, bătăuți, dar nu înfrânți. (Așa-i!) Au crezut aceia, cari au puterea în mână, că dacă ne vor bate la alegeri cu atât mai ușor ne vor putea să ne înfrângă, și ne vor putea apoi cu atât mai ușor să ne facem o pace umilitoare. (Voci puternice: Nici-odată!)

Fraților,

Intr'o situațiune la fel s'au aflat Polonii în Prusia, popor de 2 milioane numai stând în fața celor 60 milioane de Nemți și Bismarck s'a învercat să-i înfrângă în alegeri, și i-a succes să-i înfrângă, căci din 19 deputați abia 5 au mai putut trimite, deci aproape la fel cum s'a făcut și cu noi. Și totuși Polonii nu s'au descurajat, n'au primit o pace umilitoare, s'au pus pe lucru, și-au strâns rândurile și, la alegerile viitoare și-au cucerit toate cercurile, cari cu puterea li-se luase. (Voci numeroase: Și noi vom face!)

Fraților! La noi îndată după alegeri s'a pus în circulațiune așa numita pace, tocmai de acel membru al partidului guvernamental, care mai mult a contribuit prin ingerințele lui, ca să țesim sdrobiți din alegeri. (Voci: Jos cu el! Rușine să-i fie!) Tocmai acela umblă acum să facă pace cu noi. (Nu primim!)

Apoi, fraților, eu nu știu ce gând de împăcare are acela, care cu gândul să se impace vine întâi și-ți dă bătaie sdravână, și-apoi zice: „Să ne împăcăm.“ (Răsete. Protestări.)

Fraților!

Aceia, cari cunosc împrejurările de-acii, și cunosc dezvoltarea politiceii din țara noastră vor înțelege și de ce a trebuit să fie zdrobit partidul nostru național în alegeri: pentru că în partidul național românesc s'a văzut cel mai puternic război pentru dobândirea votului universal. (Voci: Vrem.)

Guvernul acesta care a pus în program votul universal, tocmai acela a voit să-l sdrobească, și a sdrobit tocmai acele partide cari erau mai cu sinceritate aderente ale votului universal. (Voci: Așa-i!)

Iată deci, fraților, vedem, că nici guvernul acesta nu voiește cu sinceritate să facă pacea a făgăduit atât M. Sa Impăratul Rege, (Trăiască M. Sa!), cât și ceice au primit guvernul cu condițiune anume, ca să se facă lege despre votul universal.

Fraților!

Cel mai mare dușman al votului universal deputatul Aradului contele Ștefan Tisza. (Voci: Jos cu el!)

Căci, dacă un guvern are în program un punct așa însemnat cum este votul universal, și el nu este aderent al votului universal, atunci locul lui ar fi fost contra guvernului, pe când îl vedem, că s'a pus la spatele guvernului anume pentru a zădărnici votul universal.

Și acum, fraților, pentru ce umblă să facă pace? Pentru că să caute să ne pună și pe noi în șirul acelor, cari nu vreau drepturile poporului și să facă ca noi să fim dintre aceia, cari căutăm să împiedecăm aducerea legii despre votul universal.

Fraților!

Astăzi cea mai mare piedecă pentru aducerea la îndeplinire a votului universal, este tocmai partidul dela guvern. Este contele Tisza, și contele Khuen-Hédervary.

O știu ei bine fraților, că numai peste capetele lor s'ar putea aduce legea aceea, pentru că ei cu nici un preț nu vor s'o facă în mod cinstit, ca să mulțumească pe toate popoarele din țara aceasta.

De aceea fraților, umblă cu împăcarea, și, de aceea vrea să ne câștige pe noi, pentru că atunci când va ajunge la frângerea pâinei, atunci când din nou, în urma neînțelegerii și în urma neînțelegerii, care este în Statul acesta, va trebui totuși să se ajungă acolo, ca factorii compeții și Coroana să intervină, ca să se ralieze la programul acela, pe care Coroana l-a schițat, să zice atunci: Noi am mulțumit pe Români, și-am împăcat cu ei, ei nu mai vreau votul universal. (Voci: Nu se poate!)

Fraților!

Pacea, care s'ar putea face azi cu d. Tisza, s'ar putea face cu alt preț, decât cu aceea,

ca să abdicăm de votul universal. (Voci: Nici-odată!)

Vor ca pe noi cărturarii Români, preoțiimea română în frunte cu episcopii săi, (Voci: să trăiască!) să ne facă prieteni cu magnații Unguri, dar poporul nostru și poporul unguresc să nu capete drepturile sale. (Voci: Chiar asta vreau!)

Apoi, fraților, prietenii aceștia ar fi cei mai nefirești, pentru că noi n'avem clasa aceea de boieri, pe cari o au ei, căci, fraților, boierimea românească, aia de mult ne-a părăsit, și nici nu ne pare rău, că ne-a părăsit (Aprobări). Noi n'avem în mijlocul nostru o clasă puternică, care să aibă tot acele interese, pe cari le are boierimea ungurească (voce: Suntem săraci, numai credincioși!)

Fraților, în astfel de împrejurări eu nu cred, că toate împăcățile acestea, să aibă o bază sănătoasă, pe care punându-ne și noi să ajungem la o înțelegere, cu ei, pe care o dorim, fraților! (voci: Așa-i! o vrem!)

Vrem însă o pace cinstită cu poporul unguresc, care să mulțumească toate popoarele (voci: Așa-i, asta dorim!)

Dar nu credem, că va ajunge odată poporul unguresc să scape de tutela acelor, care împiedecă o pace trainică între popoarele acestea (o voce: Jidani fac gâlceava. Răsete!)

Fraților, pacea aceea numai atunci se va putea face, când poporul unguresc va ajunge să aibă toate drepturile acelea, când se va face înțelegere între toate popoarele, asupra condițiilor, cu care se va susține țara aceasta în viitor, pentru că țara aceasta nu e numai a boierilor, ci a poporului întreg, el o susține. (voci: Noi lucrăm și ducem greul!)

Binele țării trebuie făcut astfel, pentru că poporul să se simtă bine cu el și să înainteze (voci: Așa-i!)

Iată, fraților, pentru ce noi cu toate că dorim o pace, o dorim însă să fie mulțumitoare și pentru noi și pentru poporul unguresc. Nu credem însă, că cu guvernul acesta și cu contele Tisza să o putem avea.

În astfel de împrejurări, când vedem, că se ridică nori grei asupra cerului politiceii din țara noastră, când vedem că guvernul iarăși e silit să aducă în dieta țării proiecte, prin cari atât contingentul armatei, cât și dările trebuie să se ridice, atunci care e chemarea noastră, care este datoria partidului nostru național?

Este aceea, de a ne strânge rândurile și precum ziceau strămoșii noștri: „dacă vrem pace, să ne pregătim de război“ (voci numeroase: Așa-i!)

Fraților, dacă am fost noi bătăuți la alegeri, știți d-voastră bine cum, (voci: Știm!) Pentru aceea să nu disperăm, să ne strângem iară rândurile, pentru că atunci, când din nou ne va chema datoria să fim cu toții la locurile noastre, pentru că chiar slăbiciunile și neajunsurile din rândurile noastre, cari în parte, în mică parte, au contribuit la desastrul nostru și acelea să fie înlăturate și atunci, când țara va fi chemată și partidul nostru național și aceia, cari vor sufragii universal, egal și secret (voci: trăiască!) să se rostiască; până nu va ajunge poporul, ca el să-și aibă cuvântul, până nu va ajunge să se înfăptuiască ceea ce voiește, până atunci zadarnic se vorbește de pace, pentru că pacea aceea nu are o bază solidă și sănătoasă.

Iată fraților, care este chemarea noastră și care este chemarea noastră. Mergeți cu toții acolo în satele d-voastră, adunați în jurul vostru pe cei buni, întăriți pe cei slabi și spuneți-le, că cu toate înfrângerile suferite nu avem motiv să disperăm, căci cu cât mai târziu se va face pacea, cu atât mai bine se va face pacea (voci: Așa-i!) Pentru că de multe-ori acela, care are răbdare, nu numai de aceea luptă pentru că e slab, dar și pentru că așteaptă un bine mai mare (voci puternice: Așa-i, trăiască!)

Fraților, în speranța aceea, că d-voastră și mai ales alegătorii acestui falnic comitat vor rămâne și pe viitor credincioși partidului nostru național (voci: trăiască!) că și pe viitor vor lupta tot cu energia aceea mândră, cu care au luptat în trecut, în speranța aceea, am cea mai bună nădejde că în alegerile viitoare, comitatul Aradului va trimite iarăși 4—5 deputați în parlament (voci: trăiască!)

Acum fraților, fiind timpul înaintat, îmi i-au rămas bun dela d-voastră și vă doresc, din inima mea caldă românească vă doresc să ajungeți și d-voastră ziua mare și fericită, când cu toții ne vom bucura de o pace adevărată în țara aceea-

sta între toate popoarele ei. (Voci numeroase: trăiască!)

D. președinte dr. Șt. C. Pop: Conform programului nostru, după vorbirea ilustrului nostru prieten dr. Aurel Vlad (voci: trăiască!) care din depărtări mari s'a ostenit până aci, să vă vadă pe d-voastră, (voci: li mulțumim!) să vă aducă salutarea caldă a comitatului d-sale și după ce d-sa a expus în cuvinte atât de clare situațiunea politică, conform programului nostru, urmează desbaterea asupra dreptului limbei noastre. A-supra acestui punct însemnat va vorbi părintele Siseștilor dr. Vasile Lucaciu (voci: trăiască, să-l auzim!).

Dr. Vasile Lucaciu: Domnilor și fraților! Ca un prieten credincios, ca un frate iubitor pășesc în fața d-voastre, cu dorința să iau și eu parte la bucuria d-voastră, să fiu părtaș în lucrarea măreață, pe care o săvârșiți astăzi, să mă desfătez în razele de mândrie națională, ce strălucește peste Români din Arad, Bichiș și Cenad, cari la chemarea frunțașilor lor firești s'au întrunit în această vreme grea să-și spună cuvântul despre politica țării, pe care o susținem cu avutul nostru și o apărăm cu sângele nostru.

Vremile înaintează, și cer, pe zi ce merge, jertfe mari și grele dela cetățeni.

Să ne aducem aminte, noi, cei mai în vârstă, ce era pruncia noastră, și peste câte am trecut, până când am ajuns să vorbim de aici, de acasă, cu telefonul, în toate colțurile țării, și să nu ne mai fie destul trenul accelerat, ci rîvnim la călătoria prin aer, ca la chemarea fraților noștri să venim în zbor repede, cu aeroplane, cu mașine de zburat, ce acum le studiază iubitul nostru Vlaicu, și alți ingineri învățați ca și el.

Un duh binecuvântat a pătruns societatea omenească: duhul deșteptărei obștești. Și cu aceasta se produce cea întrecere învăpăiată, între om și om, între neam și neam, să producă cea lucrarea zgomotoasă, ce-ți răpește viața, îți pofteste toate puterile și toată luarea aminte, te îndeamnă la muncă fără preț, dacă vrei să înaintezi cu lumea, și nu vrei să te lași zdrobit și nimicit de cei ce merg înainte, și tot înainte.

Deșteptarea obștească, și lucrarea înțepită ce-i urmează face și produce aceea, ce noi numim cultură, progres, înaintare. În această luptă și lucrare mălțătoare, și noi Români, dorim, să luăm parte, împreună cu toate popoarele țării.

Fiind noi uniți în Stat, poreclit constituțional, suntem siliți a spune, așa în teorie, în gândire, că puterea statului are chemarea frumoasă, de a conduce, de a regula mișcarea și lucrarea cetățenilor pentru înaintarea lor culturală, economică, în știință, în arte, în apărarea și în dezvoltarea lor.

Aceasta chemare a puterii statului, într'o țară alcătuită din mai multe popoare, cum e Ungaria, ar trebui să se arate cu mândrie în fericirea, îndestulirea, cultura popoarelor.

Când ne întrunim în adunare publică politică, cum suntem adunați astăzi, salutându-ne și îmbrățișându-ne cu bucurie, ar trebui să ne întrebăm: cum ne merge cu economia națională? cum sporește poporul în cultură și în bunăstare? care comună câte mii de jughere au cumpărat, câtă pășune și-au câștigat, ca să aibă în ce agonisi, să aibă să-și crească vitele. Unde sunt școalele agricole, pre cari ni le susține statul, ca poporul să se poată cultiva și desvolta în deprinderea frumoasă, dar grea a lucrării pământului? Unde sunt atelierile de industrie, școalele superioare civile, școalele comerciale, gimnaziile, pentru fiii poporului românesc? Unde este universitatea românească, școalele tehnice, unde este teatrul național român, unde sunt bisericele școalele române, susținute din vistieria Statului?

Răspunsul e o oftare adâncă de durere, și clătinarea din cap: până când vom suferi, o Doamne! nedreptatea ce ne paște? și aceasta politică, ce duce țara la nimicire?

Căci, mare parte, noi suntem de vină pentru aceste stări de lucruri, păgubitoare, și umilitoare pentru noi, adevărată nefericită concetățeni ai noștri, cari nu vreau să se folosească de drepturile cetățenești, pentru binele țării și al neamului lor.

Asta însă se țin mai mult, și în întregul lor de situația politică a țării, și ați auzit din graiul luminat al domnului înainte vorbitor: în ce stare nefericită, aproape nesuferită, se află,

patria noastră, în ocârmuirea fărădelege, ce astăzi ține robită țara.

Eu am să vă vorbesc, domnilor și fraților, numai de o singură parte a vieții noastre naționale și cetățenești: o singură parte, zicem, care însă în realitate cuprinde în sine întreaga ființă națională a poporului român!

Am să vă vorbesc **despre drepturile limbei românești.**

Și când îmi deschid gura, ca să rostesc cuvintele de drept pentru limba mea națională: dați-mi voie, ca pentru o clipeală să mă desleg de sub puterea paragrafilor alcătuiți de slăbiciunea omenească.

Lăsați-mă, domnilor și fraților, să-mi desmierd sufletul în simțirea dulce a sărutării, ce-mi pune pe frunte mama Roma, când reamintesc, că ne-a trimis, în aceste părți răsăritene ale Europei, ca să fim sentinela veghetoare și neadormită a culturii și a civilizației latine. Și spun, cu suflet curat, că n'am pierdut nimic din tradițiile sfinte, moștenite dela moși-strămoși. Vremile grozav de grele și asupritoare au pricinuit rătăcirile și umilirile și neînțelegerile noastre sfâșietoare. Să nădăjduim, că păfaniile trecutului ne-ar fi sfătuitori buni pentru viitor!

Născuți din părinți români, alinați la sânul dulce al mamei române, crescuți cu doina românească: „nani, nani, pușor, tu al mamei scump odor”, -- ne deșteptăm la conștiință de om cu limbă și cu nume, ce ne amintește tot ce e mai preamărit, mai frumos și mai strălucit în această lume: ne amintește originea, obârșia noastră din veșnica Roma, cum a mărturisit pentru toate timpurile împăratul Ioanițiu în anul 1121: în fața lumii întregi: „**Nos genere et sanguine Romani**”. „**Noi Romani de sânge și de viață**”.

Și ca să nu ne obosim în luptele grele ce le întâmpinăm zilnic, vine geniul Romei, și ne grăiește prin tradițiile sfinte, îmbărbătându-ne la lupta bărbătească cu amintirea virtuții străbunilor noștri, când ne spune: „*Limba, legea, vorbe sfinte la străbuni erau*”.

Și aceasta tradiție scumpă și preste toate cuvintele omenești, vrednică de laudă, ni-se înfățișează ca o faptă strălucită, ca o podoabă scumpă a străbunilor noștri, chiar în istoria neamurilor. Istoricul lui Matei, craiul Ungariei, fiul marelui Ioan Corvin, adevărat de viață romană, Bonfiniu cu numele, spune despre Românii din Ungaria, Bănat și Transilvania, că Românii sunt mândri de obârșia lor, și că „mai mult țin la limba lor națională, decât chiar la viață;” — („plus pro linguae, quam pro vitae incolumitate certare videntur.”)

Iac'asa a fost Românul în trecut, așa sunt și astăzi cei buni, și așa trebuie să fie toți în viitor, dacă vom să ne împlinim chemarea, ce ne-a rânduit bunul Dumnezeu.

Așa ne-am aflat, așa am trăit cu limba noastră dulce românească, în familie, în comună, în școală, în biserică și în stat

Cine ne-a dat dreptul, ca să ne folosim de limba noastră națională? Cine?

— Cel ce ne-a zidit, cel ce a așezat popoarele în lume, cel ce a croit legile veșnice și nestrămutate pentru firea omenească.

Și istoria ne este martoră, că în virtutea conștiinței naționale, care instinctiv ne-a lămurit despre dreptul limbei noastre naționale, și ne-a condus pe calea legilor firești la afirmarea acestui drept, în viață: am învins pedeci îngrozitor de grele, și am ieșit biruitori din primejdii foarte mari.

Să luăm numai în seamă luptele nesfârșite ale străbunilor noștri, în cauza limbei bisericesti.

Limba grecească, susținută cu toată puterea politică a fanarismului, a cucerit, prin putere și prin viclenie, toate așezămintele noastre bisericesti în Muntenia și în Moldova, pătrunzând peste Carpați în țara Bârsei cu centrul Brașov. Toate bisericile și toate mănăstirile, închinată și neînchinată, răsuna de vorba și de melodiile grecești, opuse în fond și în formă geniului limbei române și caracterului poporului român.

„Și când patrioții români, ca un Varlaam, un Dositeu, apoi diaconul Coresi, și alții, au început lupta pentru introducerea limbei române în drepturile sale, în biserică română ortodoxă: vedem pe fanarioții fanatici prigonind limba română, și declarându-o în acte publice ca nevrednică, să fie folosită în slujbele sfinte bisericesti.

Asemenea era robia limbei noastre naționale în bisericile de sub ocârmuirea sârbească. Și — biserică soră, mai are de a răfui și acum câteva

rămășițe de ingerințe incompetente sârbești, în bisericile și mănăstirile românești. Românii din Marmăția, Sătmar, Ugocea, Bihor, au a se lupta și astăzi cu unele rămășițe veninoase ale predominării bisericești rutene în viața religioasă a poporului român din acele părți.

Teribilă și -- de inimă sfâșietoare este privilegiuștea aceasta, cum, în curs de veacuri Grecul, Sârbul și Ruteanul, pot să ne impună, limba lor în biserică noastră, peste toate plaiurile locuite de Români, dela Nistru până'n Balcani și din Carpați până'n Pind.

Dar să nu ne covârșească supărarea! Cu cât a fost mai puternic vrăjmașul, cu cât a fost mai viclene uneltirile: cu atât mai frumoasă, mai strălucită a fost izbânda și învingerea limbei noastre românești.

Întâi Blajul ridică steagul falnic al dreptului limbei românești în biserică și în școala națională a poporului român! Tradițiile mărețe ale Romanismului nostru, reînvie în S. Metropolie de Alba-Lulia. Și, odată răsărit soarele, nici o putere nu mai poate opri instalarea dreptului limbei române în bisericile și școlile noastre naționale. Și, când răsună limba noastră dulce, în locurile, unde-i compete: iată, că au dispărut și Grecii și Sârbii și Rutenii, și a rămas întronată în dreptul ei limba noastră națională.

Aceste sunt fapte istorice: o parte din ele s'au săvârșit chiar sub ochii noștri, și cu nespuse simpatie frățească, privim la lupta măreață a fraților noștri din Macedonia, pentru revindicarea drepturilor limbei lor. Zic, cu nespuse simpatie frățească, pentru că și ei sunt un inel din neprețuita cunună a unității noastre culturale, a unității culturale a întreg elementului românesc!

Și, în fața acestor fapte istorice ne întrebăm: unde sunt scrise legile acele, unde sunt acei paragrafi, după cari s'au săvârșit toate lucrurile aceste mărețe?

Am cercat toate codicile de legislațiune, în toate țările locuite de Români. Am găsit acte, făpturi, apucături și prigoniri în contra drepturilor limbei române: legi și paragrafi însă, cari să-i ocrotească aceste drepturi, n'am găsit. Izvorul tăriei în luptă, taina succesului minunat se află în conștiința de drept a elementului românesc, în unitatea acestui element de cultură, fiind că se constată, că una este limba și cultura noastră națională, „până unde mai răsună limba dulce și străbună”.

Iacă dreptul firesc al limbei naționale, perindat pe căile veacurilor vieții noastre din trecut.

Dreptul limbei naționale, precum însăși existența națională a unui popor, nu se discută, ci se afirmă.

Sunt Român, cu limba, cu legea, cu ființa mea românească.

Sunt, pentru că mă afirm. Suntem Români, pentru că ne afirmăm, că suntem Români. Român în familie, Român în biserică, în școală, Român la miliție, Român la judecătoria, Român la administrație, Român când plătesc darea, Român când mă iau în cătane, să apăr tronul și țara. Cum așa? Român? Da! Pentru că am limba mea românească, conștiința mea națională românească, ființa mea românească.

Aceste le am dela D-zeu, în legile veșnice și nestrămutate ale firei omenești. Și nimeni nu are îndreptățirea, de a mă opri în folosirea acestui drept: să vorbesc românește, să simțesc românește, să mă țin de firea poporului român.

Dar atunci cum stăm cu puterea politică a țării noastre, care tocmai în această chestie a dreptului de limbă, ne face cele mai mari greutăți, și provoacă din partea noastră cele mai îndreptățite plângeri și nemulțămiri?

Noi susținem tronul și țara, ca aceea ce suntem, ca Români, nu ca altfel de element, nici etnografic, nici politic, nici cultural, decât aceea ce suntem: adevărat Români. Români în toate referințele vieții noastre publice și private.

Fiindcă acest drept e intangibil, trebuie să-l afirmăm sus și tare, înaintea tuturor puterilor lumii, și mai ales înaintea puterii politice a Statului.

Și aici trebuie să facem o reprivire istorică.

În Ungaria limba legislațiunii, limba cum ai zice, oficială, în Stat, a fost limba latină.

Națiunea maghiară și-a afirmat mai întâi dreptul limbei în afacerile Statului, în dieta din

1791, în urma uneltirilor de germanizare, din partea cercurilor politice din Viena.

Pe lângă limba latină, limbile popoarelor, maghiară, slovacă, germană-săsească, limba română, au rămas neatinsse în dreptul lor nelimitat în biserică și în școală.

Deodată cu afirmarea pretențiilor limbice ale elementului maghiar, încep luptele de revendicare ale Românilor, pentru drepturile limbei românești, lucru lămurit fiind, că în drepturile limbei se cuprind drepturile naționale, dovadă, că noi nici pe un moment nu ne-am pierdut conștiința națională, ceea ce în cazul concret în seamnă marele principiu de *egală îndreptățire a popoarelor în Stat*.

Prin afirmarea unilaterală a dreptului de limbă, feudalii, oligarhia au perdut linia dreaptă și patriotică a politicii de stat, și au lunecat pe povârnișul politicii de partid, de clasă, de rasă: și nici până astăzi nu s'au desmeticit din această direcție antipatriotică, contrară intereselor tronului și statului.

Aci este și taina revindcărilor noastre în chestia limbei românești, și aci este totodată puterea noastră nebiruită, și nădejdea sigurei noastre izbânzi.

Dacă nu are nimenea dreptul de a mă împiedeca sau opri în folosirea limbei mele naționale, cum se vor înlătura greutățile, ce se pot naște într'un stat poliglot, polietic, cum este Ungaria?

Foarte bine, numai să fim cu dreptate unii față de alții.

Analogia cea mai frumoasă și lămurită o avem în viața familiilor. Toți frații, toate surorile trebuie să aibă aceleași drepturi în familie. Și ce ar urma, dacă un frate, sau o soră, simțându-se mai tare, mai puternică, ar vrea să ia la sine toate drepturile fraților? Ce ar urma? Toate pot să urmeze: ceartă, lupte, neîncredere, peirea familiei. Numai una nu poate să urmeze: pace și înaintarea în bine!

Unicuique suum! a răsunit nu de mult, chiar de-aici, din Arad, în cauza bunei înțelegeri atât de dorite între români și maghiari.

Noi recunoaștem, că pentru pașnica conviețuire și pentru dezvoltarea cetățenilor într-o țară alcătuită din mai multe popoare, este de trebuință neamănată a regula folosirea limbilor deosebite.

Aceasta se poate face prin învoială imprimată, ocrotind cu garanții legale dreptul limbilor, și nu prin asuprire și impunere unilaterală, dând a pricepe, că scopul și țelul puterii politice este delăturarea limbilor naționalităților, din viața publică a statului.

Dreptul neatins al limbei noastre naționale trebuie să vie în consonanță cu interesele materiale ale statului. De aceea dorim noi, ca puterea politică a statului să ia odată îndrumarea politică făcând o adevărată politică de Stat, nu de clasă, nu de rasă, cum se face astăzi.

Ce lucru nesuferit, respingător e, ca cineva să vină în numele Statului, cu cereri politice, care sunt în contra intereselor culturale și de viață a cetățenilor, cari susțin Statul.

Asta nu e politică de Stat, ci e o lucrare păcătoasă împotriva vieții Statului.

Nimic nou sub soare! zice proverbul. Nemții din Austria au avut și ei ideea mare de „Monarhie unitară” cu limbă și cu cultură unitară germană.

Și a fost slabă, săracă și ticăloasă, că vreme Austria a fost condusă de utopiile de unitate de rasă și de cultură nemțească

Acum, că s'au deșteptat, și fac adevărată politică de Stat, respectând marele principiu de egală îndreptățire a popoarelor: iacă Austria înaintând în cultură și în bogăție, respectându-și drepturile limbilor naționale. Universități înfloritoare au Nemții, Boemii, Polonii, și în curând vor căpăta universitate, și Italienii și Rutenii din Galizia, și dacă sunt încă frământări și lupte între popoare, acestea nu împiedecă dezvoltarea lor în cultură și bunăstare, ci sunt cele din urmă opoziții ale popoarelor, ca să delătore din cale rămășițele moștenite dela politica de „ideea de Stat german”, de „supremație”, și de „hegemonie nemțească”.

Așa trebuie și la noi, să se delătore politica de astăzi, împotriva Statului, și să lucrăm cu toții la domnia dreptății și a bunei înțelegeri pe temeiul „egalei îndreptățiri politice a popoarelor”.

Noi știm, cu ce suntem datori Statului, și ne împlinim datoriile, ca un popor iubitor de pace și de ordine: când însă vedem și simțim nedreptatea, ce ni se face, când vedem, că să lucrează „de nobis sine nobis”, iată ne ridicăm glasul de protestare, și cerem, ca dreptate să se facă!

Dieta Transilvaniei, din anul 1842 a pregătit un proiect de lege, de tot în spiritul lui Iosif II. și al politicii de germanizare din Viena. În acest proiect se decretase, ca în decurs de 10 ani limba maghiară să se introducă în toate bisericile, precum și în școlile populare numai în limba maghiară să se propună toate obiectele de învățământ.

Proiectul monstruos nu s'a realizat. Autoritățile noastre bisericești, chemate a conduce învățământul poporului, iată ce au răspuns prin graiul competent al Ven. Capitol din Blaj: „Spunem tuturor, cu toată sinceritatea, că nu numai peste zece ani, ci nici după zece veacuri, mai mult, nici odată, în vecii vecilor, nu ne poate obliga nimenea pe noi sau națiunea noastră, prin lege, care e primejdioasă pentru bunele moravuri și atinge simțul religios, iar pentru naționalitate pregătește ruină și peire”.

Iată răspunsul vrednic al părinților noștri! Binecuvântată să fie pomenirea lor, și nouă să ne fie pildă conducătoare în toate împrejurările vieții.

Așa ne apropiem de epoca mare a reformelor, de anul 1848.

D-lor și fraților, aceste lucruri fiind scoase din istoria trecutului, am dorit să le am fixate pe hârtie. Acele ce am să spun de aici înainte, sunt însă lucruri proaspete, lucruri luate așa zicând din viața ce decurge înaintea ochilor noștri, de aceea mă încumnet a vă spune cu vorba deschisă și deslegată, fără cetire mai departe, cuvântarea mea (trăiască!) Lupta pentru limba națională e tot una cu lupta pentru interesele unui neam (Așa-i!)

Dacă voim să luăm un exemplu clasic, din care să reiese gândirea aceasta măreață a drepturilor limbei, o luăm dela frații maghiari, cari în proverbele lor populare au unul, care prin 3 cuvinte exprimă toată gândirea noastră: *Nyelvében él a nemzet*, adică națiunea fiecărui pe pământ în limba sa trăiește. Dacă eu mă voi desvolta în limba mamei mele, în limba mea națională în familie, în biserică, în școală, la universitate și în toată viața publică și privată, atunci națiunea mea este asigurată în existența sa și în calea sa spre desăvârșire (Trăiască!) Taie-mi limba, oprește-mi limba, împiedecă-mă în desvoltarea limbei mele, și m'ai împiedecat în desvoltarea vieții mele naționale (Așa-i!)

Iată dar, domnilor și fraților, punctul nostru de vedere în chestiunea drepturilor limbei noastre naționale. E atât de bine întemeiată și lămurită încât te cuprinde mirarea cum se poate într'un Stat de drept, într'o legislație de oameni cari cred că sunt luminați să vină să cuteze a știrbi aceste drepturi. Căci pentru buna înțelegere și conveșuire știm noi a pune hotar cuvintelor și poftelor noastre; de ex. intrând în Dieta nu l-a venit nimănui în minte să vorbească românește, am păzit dreptul acesta al limbei și am vorbit ungurește pentru ca să fim înțeleși; deși am susținut și susținem că și acolo avem dreptul de a vorbi în limba noastră (Așa-i!)

Asemenea la judecătoria. Vedeți, însăși viața noastră ne dă poveștile practice pentru aplicarea drepturilor limbei. Inșăși legea ne dă de altfel numai un început al acestui drept — dar de aceasta voi vorbi mai târziu, căci ce ne dă c'o mână cu cealaltă ne ia. Dar să ne închipuim că vine un proces la casație, și că potrivit meu e din altă parte a țării, și acolo unde ne vom întâlni la forul mai înalt cu procesul, acolo nu-ți pasă dacă vei vorbi în altă limbă sau în limba maghiară, dacă aceasta să decretează de limbă oficială. Iată deci că putem trăi și cu limba noastră națională și cu limba de Stat.

Iată că limba oficială poate să-și aibă locurile sale de aplicare fără ca aceasta să turbure pacea, bunăînțelegere și buna conveșuire între noi (voci: Așa-i)

Dar, când vin eu înaintea judecătoriai mele, când mă duc la judecătorul meu și acela nu vorbește cu mine în limba mea, chiamă un servitor și prin acela tălmăcește cauza mea, ce judecată pot să aștept eu dela acel judecător? Mai cu seamă, când cealaltă parte poate să

vorbească înaintea aceluiasi judecător în limba lui și poate să se priceapă cu dânsul. Dar nu sunt și eu ca și acela, fiii aceleleași mame?

N'am eu aceleași drepturi și aceleași datorii în țara acasta? Nu fac aceleași jertfe pentru susținerea țării mele? Când e vorba de datorii suntem egali; și când e vorba de drepturi să fim egali.

Dar sunt zadarnice acestea!

Spiritul vremii vine și precum când vine mândra primăvară nu poți împiedeca prin nimic, ca razele soarelui să pătrundă și să topească gerurile și ghețurile ernei tot așa și mândrul soare al libertății, care a răsărit la 1848 pe orizontul vieții popoarelor, nu va putea fi împiedecat să strălucească și asupra noastră. Și știm noi ce deșteptare a fost pentru viața poporului românesc la 1848.

Ne-am afirmat drepturile noastre, ne-am afirmat ca națiune cu drepturi în țara, pe care o sprijinim cu toții, cu sângele nostru (Trăiască!) Să nu fiu însă prea lung — știți d-voastră ce soartă a avut mișcarea din 48 când a venit epoca ce se nimicește epoca absolutismului.

A venit epoca din 1861, când mulți frați de-ai noștri s'au ales în dieta din Cluj și din Sibiu, și cu stăruință de fier au luptat pentru revendicarea drepturilor lor, pentru recunoașterea elementului și poporului românesc de națiune alcătuitoare de Stat, și și-au ajuns scopul, căci în legile din 1863 vedem sancționat și ajuns scopul de mult dorit al poporului românesc, adică poporul românesc se recunoaște de națiune. Iată d-lor taina cea mare pentru care noi susținem și astăzi în programul nostru național ceea ce se numește autonomia neamului românesc, pentru că în legislația asta vedem recunoașterea dreptului nostru de a fi, de a trăi și de a ne desvolta ca națiune în țara aceasta. (Voci: Trăiască!)

Domnilor și fraților!

Sub influența acestor idei culturale și de libertate legislația din 1867 nu s'a putut ascunde cu totul. A trebuit să vină o lege care, în titlul însuși se numește lege pentru egala îndreptățire a națiunilor din Ungaria. A spus, Deák Ferencz în adresa sa la Tron, în 1866 în Budapesta: Invităm pe frații noștri români din Transilvania, îi invităm cu cuvântul că le vom împlini toate dorințele lor naționale. (Trăiască). Dorințele lor naționale, cum se face apoi că s'a făcut o deosebire între națiune și naționalitate ca și când viața ar fi una pentru națiune și alta pentru naționalitate?

Domnilor și fraților!

În acest articol de lege numit despre egala îndreptățire a naționalităților se pune baza la dreptul limbei române. Dar nici atunci n'au fost îndestulați părinții noștri cu legea aceea și nici azi nu sunt îndestulați. Și totuși ce se întâmplă. Că acele umile drepturi ale limbei noastre încă rămân nesocotite. Și cum, domnilor și fraților? Așa cum nu se întâmplă nicăiri într'un Stat, ce merită numele de Stat, căci numai dacă vin cu o lege posterioară și specifică anume, că se abrogă legea anterioară, numai atunci se poate aplica principiul *lex posterior derogat priori*, adică, legea ce se aduce mai târziu poate să strice ceea ce a fost mai înainte. Dar, nicăiri în legea adusă mai târziu nu se spune, că cutare sau cutare paragraf din legea anterioară s'a modificat prin legea cea nouă, așa, că și astăzi avem să ne referim tot la vechea lege pentru *egala îndreptățire a naționalităților*, și numai la aceasta. Iar celelalte legi, cari încetul cu încetul, an de an și vreme de vreme au tăiat din dreptul acesta au făcut-o fără a spune, ca se abrogă vechea lege, că se face vre-o modificare în legea de mai înainte. Și aceasta că să se poată zice în publicitate și-n parlament că Românii n'au dreptate, căci e neatinsă legea pentru egala îndreptățire a naționalităților și pentru folosința limbei. Și tot ei vin de ne acuză pe noi, zicând: „Iată cărturarii români, aceia, cari învârtesc peana ne ponegrec înaintea străinătății, și n'au dreptate”. Iată d-lor și fraților, că în chestiunea aceasta mare a dreptului limbei naționale noi până în ziua de azi stăm pe baza neclintită de drept, dela care nici o putere cu dreptate nu ne poate abate.

Domnilor,

Dar să nu vorbim numai așa, vorbe aruncate în aer. În legea aceasta din a. 1868 despre egala îndreptățire a naționalităților se sta-

tornicește, că ce drepturi avem noi în școlile și bisericile noastre, drept nețărnut și nemărginit al limbei noastre naționale.

Vine însă un moment mai târziu, și atunci ce fac? Lasă întreagă legea, nu se ating de nici un paragraf, nu zic, că cutare sau cutare paragraf se modifică și atunci eu ca cetățean al țării dacă nu văd, că legea s'a modificat nu pot de cât să mă țin de acea lege. (Voci: Așa-i!) Iată lupta, iată neînțelegerea între noi și ei. Și ce s'a întâmplat? S'a întâmplat ca mirii, logodnicii sf. noastre biserici, păstorii și arhierii, chemați prin înalta lor poziție să aperse biserica, școala și poporul, s'au sculat, toți ca unul și au apărat drepturile limbei românești, atunci când au vrut să scoată limba românească din școli, și când au vrut să introducă pe furis și învățarea catehizmului în altă limbă decât în limba noastră națională.

Arhierii noștri din Blaj și Sibiu, ca niște monumente vecinice ale spiritului veghetor al arhierilor noștri în apărarea dreptului limbei în biserică și școală, și n'a putut să li-se răspundă nimic de guvern. Până în ziua de astăzi mitropolitul din Blaj îl tot zorește: „Dați-mi răspuns la reprezentanța pe care am făcut-o în chestiunea catehizării în școlile populare și în gimnaziile confesionale.”

„Dați-mi răspuns la arătarea, care am făcut-o pe baza legii” și răspunsul nu venea și n'a venit nici până astăzi. Frumoasă a fost ținuta acestor arhierii. (O voce: Să-l trimitem pe părintele Mangra să ceară răspuns. — Ilaritate).

(Voci: S'auzim! Sărmanul de el.) Pentru mine și pentru d-voastră de bună seamă c'a fost ceva înălțător de a vedea ținuta acestor arhierii ai bisericii noastre (trăiască!) pentru că s'au pus pe un alt punct de vedere: De unde avem noi religia? Ministrul ne-a dat-o? Dela D-zeu. De unde au arhierii noștri dreptul de a fi conducătorii afacerilor religioase și bisericești? Dela ministru?, dela parlament? Dela D-zeu. Apostolii și urmașii lor, arhierii, luat-au puterea de a învăța religia dela minister?, dela puterea lumească? și tot astfel și dreptul de limbă este sfințit prin însăși obârșia religiei noastre creștinești. Cine a vorbit în Ierusalim așa, încât toate popoarele să priceapă predica lor? Tot apostolii. Și se zice în Faptele apostolilor, că prin pogorirea limbilor de foc, s'au sfințit toate limbile, ca să se poată pricepe religia descoperită de Dumnezeu. Iată dar, că și religiunea și limba nu sunt dela puterile lumești, dela un ministru trecător, ci dela Dumnezeu sfântul. Pe acest punct de vedere s'au pus arhierii noștri și stau pe stânca neclintită a chemării și drepturilor lor. (Trăiască!)

Se cade deci, ca în aceste privințe să fim pe deplin solidari cu arhierii noștri întru apărarea limbei noastre, să fim cu dânsii uu trup și — un suflet, o singură inimă înaintea lumii întregi, ca să ne putem apăra împotriva tuturor atacurilor, cari vin asupra bisericii, școlii și asupra limbei noastre naționale.

Departă suntem, domnilor și fraților, ca să putem închide cuvântările noastre liniștiți și neobosiți de durere în vederea drepturilor limbei noastre naționale. Multe și grele lupte mai avem să susținem până când se va deslega chestiunea aceasta. Dar, ori cum va fi, noi avem conștiința noastră. Și precum în veacurile trecute v'am arătat, că neamul nostru a știut să se lupte cu toate greutățile, așa și astăzi și așa și în viitor ne vom putea lupta, dacă vom fi toți una. Dacă cărturarii vor fi alături cu poporul și credincioșii cu arhierii lor și cu umerii puși la olaltă vor pune și cuvântul și energia și virtutea lor în cumpănă pentru dobândirea drepturilor naționale.

Iată aici aveți ziarul „Românul” scris de iubitul nostru frate Vasile Goldiș. (Voci: Să trăiască!) Să cetească fiecare articolul despre „Limba catehizării!” Este un discurs de apărare al limbei noastre naționale în biserică și școală.

Domnilor și fraților,

Până acum numai noi ne putem face impunitatea că suntem așa de slabi pe terenul acesta, cum suntem în adevăr. Căci, cine are putere ca să mă silească pe mine să vorbesc altă limbă, decât limba dulce a mamei mele? (Trăiască!) Cine mă poate sili? Nimeni! Așadar, dacă vreau, voi afirma dreptul limbei mele naționale. De mine stă; să-l păstrez, sau să-l jertfesc. (Voci, Nu-l jertfim!) Pentru aceasta, domnilor și fraților, în chestiunea aceasta încă de-acum avem să ne

înțelegem foarte de aproape și foarte temeinic. Până unde trebuie să meargă îngăduirea, și când trebuie să spunem hotărît cuvântul? Până aci, mai încolo nu! Și nu-i putere, nu sunt arme pe fața pământului, cari să mă poată învinge, când mă hotăresc să stau singur, cu conștiința dreptului meu. Acest drept e nebiruit. (Să trăiască!)

Salutându-vă dară, și mulțumindu-vă pentru bunăvoința, cu care ați ascultat glasul meu răgușit, precum vedeți, pentru greutatea vremii, vă rog la un singur lucru. Să aveți înaintea ochilor, precum au avut moșii și strămoșii noștri, dreptul mare și sfânt, dreptul netăgăduit al limbei noastre naționale. Și, dacă veți sta pe temeiul acesta, neînvinși vom rămânea în lupta noastră pentru dreptul limbei noastre românești.

Să trăiți la mulți ani!
(Voci: Să trăiască!)

D. Vasile Goldiș: Fraților! După vorbele atât de înțelepte și atât de calde, izvorite dintr'o inimă atât de mare românească, cum e părintele Vasile Lucaciu (Trăiască!), a mea sarcină e ușoară.

Peste tot, fraților, se pare, că nu e nimica mai ușor, decât a vorbi despre dreptul limbei naționale. Și totuși, la noi în țară, este lucrul cel mai greu a vorbi despre aceasta (Așa-i!) Prin asta fraților se dovedește situațiunea tristă și amară, în care ne aflăm, că cel mai firesc lucru și cel mai de sine înțeles, este în Statul acesta cel mai primejdios pentru unul care vrea să-l aperse. (Așa-i!)

Vă pot spune din tainele acelei faimoase împăcări, care a fost pusă ca o cursă blăstămată înaintea noastră, vă pot spune, fraților, din tainele acestei împăcări, că greutatea împăcării nu s'a zădărnicit numai pentru amănuntele câte s'au scris și lătit privitor la aceasta, ci mai cu seamă pe temeiul diferențelor de vederi asupra drepturilor limbei românești.

Tot ne-ar da acei, cari guvernează, dar drepturi la limba românească nu vreau să ne dea. Iar noi, fraților, le întorcem vorba și le zicem lor: *Vă dăm tot, cum vi-am dat de mii de ori, cum vi-am dat munca noastră, cum vi-am dat osteneala noastră, cum vi-am dat banii noștri, cum vi-am dat și fetele noastre, dar limba nu vi-am dat-o nici-odată și nici nu vi-o dăm!* (Trăiască!)

Fraților!

Ce e limba? Limba e haina sufletului. (Așa-i! S'auzim!) Și acel, care vrea să-ți iei limba, acela vrea să te desbrace, să umbli de rușinea lumii, gol pe uliță. (Așa-i!) Ce e limba, fraților? Limba e căldura soarelui, care face să rodească holdele, care face să aducă arborii muguri, razele soarelui, cari înviorează, dau belșugul și viața, — aceea e limba. Și de aceea vreau ei să ni-o iee, pentru aceea vreau să ne iee tot ce avem noi mai scump! (Nu le-o dăm nici cu capul!)

Fraților! când zic ei în fața lumii în chipul acela diabolic, că nu vreau să ne iee limba, atunci noi trebuie să chemăm lumea toată să meargă în școlile, pe cari noi le ținem, să vadă cum de dimineța până seara bieții copilași nu au alta de făcut, decât să-și trudească limba cu o limbă străină, necunoscută lor, fără de nici un folos pentru dânșii. (Așa-i!). Nu ne putem cultiva pentru că fiecare om numai în limba sa poate învăța. (Așa e).

Lumea, fraților, nu cunoște încă un popor care să vorbească, întregul popor, două limbi. (O voce: Nici vorbă!).

Sunt frânturi de popoare pe cari nefericirea i-a adus de și-au pierdut limba lor învățând alta, dar un popor cum suntem noi, popor de 3 $\frac{1}{2}$ milioane, acela nu-și poate schimba limba nici odată! Frânturile acelea de popoare, fraților, cari au primit altă limbă, acelea au uitat limba lor și vorbesc cu totul altă limbă.

Ce urmăresc când caută a ne sili să învățăm toți, cum zic ei, „limba statului?”. Ei vreau ca peste 20 de ani nici unul din noi să nu mai vorbească limba românească?

Fraților! nu e trebuință să arăt mai pe larg că limba e unicul mijloc, e singurul mijloc în care poate să se fericească și să trăiască un popor. (Voci: Trăiască! Așa e!).

Dar am datorința să spun de aci, dela aceasta adunare, Țării acesteia și guvernului și lumii întregi, și M. S. Împăratului — căci cuvântul nostru se aude departe, zadarnic zic con-

trariul, cuvântul nostru se aude departe, în toată lumea, am datorința să spun că ne-am adunat aci ca să protestăm în contra samavolniciei ce ni-se face. (Voci: Așa e!). Să se știe că Românii sunt hotărîți să-și apere limba și drepturile limbei lor până la moarte. (Voci: Așa e! Trăiască!). Noi cerem ca în școlile populare, fie ele chiar ale Statului, căci dacă noi susținem Statul, și Statul e dator să ne dea școli, susținem zic, ca în toate aceste școli pruncii noștri să vorbească românește. (Așa e!).

Fraților!

Și astăzi e în putere pragraful 20 din legea naționalităților, care prevede că, limba protocolului din comune, limba comunală în afacerile oficiale, la Casa satului, este aceea pe care o vrea reprezentanța, și totuși, fraților, fără să mai întrebe reprezentanța, în toate locurile au pus limba ungurească în locul limbei române! (Așa e!).

Noi cerem prin urmare, ca în comunele și comitatele locuite de Români, limba noastră să fie stăpână (Voci: Așa e!).

Noi cerem, fraților, ca la tribunalele unde are omul să meargă singur, acolo judecătorul să vorbească omului românește! (Voci: Așa cerem!).

Să se aducă sentința românește, citațiile să se trimeată omului românește ca să le poată și ei înțelege. (Voci: Să le pricepem!).

Noi cerem, fraților, să avem școli ținute de stat, nu numai pe cele populare dar și gimnaziile și cerem — cu toate că ei zic că, aceasta e o trădare de patrie — cerem o universitate românească. (Trăiască!).

Și dacă apărarea limbei mele e trădare de patrie, eu sunt trădător de patrie! (Voci: Toți suntem!).

Căci noi numai atunci vom fi buni patrioți, dacă vom vedea socotite toate drepturile în țara aceasta. (Trăiască!). Noi nu ne răzvrătim. (Nu!). Nu alegem mijloacele cele brutale ca să ne apărăm dar ne apărăm, în sufletele noastre. (Așa-i!) *Răbdăm nedreptatea dar protestăm în contra ei!*

Fraților,

Acela care nu renunță la drepturile sale, acela, tot poate odată să și le recâștige. Se știe dar toți că orice rău, orice nelegiuire ar face în contra noastră, nu vor putea izbuti ca să abzicem dela drepturile limbei românești (Nici-odată!) Duceți cu d-voastră în inimile d-voastră focul sacru al iubirii pentru limba românească. Prețindeți-o dela școală și cereți școli, căci dacă nu ceri nu-ți dă nimeni (voci: Asta așa e!). Și Sf. Scriptură zice „bate și ți se va deschide, cere și ți se va da!” Veți suferi voi ca copii să vă fie învățați în limba străină, ca protocoalele în comunele voastre să se scrie în limba străină, veți suferi ca tribunalele să vă asculte prin tâlmaci? (Nu!).

Totdeauna și pretutindeni avem datorința noi Români, să ne apărăm ostentativ limba noastră, căci să știți, dacă ne-am câștigat drepturile limbei, ne-am câștigat dreptul tuturor bunătaților pământești.

Vă mulțumesc fraților, că m'ați ascultat și vă doresc sănătate (voci puternice: Să trăiască!).

Dr. Victor Bontescu: Fraților, dacă am venit astăzi în mijlocul dumneavoastră, ca să vă vorbesc despre votul universal, n'am venit să vă spun cuvinte de îndemn, n'am venit ca să vă spun cuvinte luminătoare asupra dreptului votului universal, pentru că, fraților, s'a vorbit și s'a scris atâta despre acest vot, încât eu văd de pe frunțile voastre, din strălucirea ochilor voștri, că voi, țărani Români, sunteți tot atât de în curat cu însemnătatea votului universal, cum suntem și noi (voci: Așa-i!).

Dacă vorbesc totuși, o fac nu pentru voi, ci în numele vostru, pentru că cei dela putere, aceia zic, fraților, că votul universal îl cerem numai noi, vre-o câțiva cărturari, (voci: Il cerem toți! Il cer și Ungurii și Jidani!) zic apoi, că poporul românesc cel sărac, acela nu știe, ce e votul universal, că puțin îi pasă de votul obștei (voci: Mint). Deci fraților, ca răspuns acelor, cari pe d-voastră vă cred proști și neștiutori, ca răspuns acestora vreau eu să vorbesc în numele d-voastră (voci: Să auzim!) Și dacă nu voiu deslega taina inimelor d-voastre, să-mi rupeți cuvântul! Fraților, când voiu vorbi despre votul universal în numele d-voastră, n'o să-mi amintesc durerile, suferințele, necazurile, nemulțumirile mari ale poporului românesc cu trebile țării, pentru a cărui leac cere poporul românesc sufragiul universal,

pentru că fraților, eu am avut norocul din părinți, de-a fi născut să nu sufăr atâta foame, ca d-voastră. Am avut norocul din părinți ca să nu-mi fie teamă, că mâne copilașii mei n'or avea pâinea de toate zilele, dar dacă din norocul părinților și prin vrednicia lor n'am îndurat ca voi, durerile voastre le resimt adânc în sufletul meu (Trăiască!) De multe-ori mi-a tremurat sufletul punând urechea mea la inima poporului românesc și tot nu mă încumet, ca în numele vostru vorbind, să arăt toată durerea noastră. Voiu spune numai acele cumpăniri ale minții sănătoase, ca să arăt în numele vostru de ce cereți sufragiul universal (voci: Trăiască!).

D-voastră, când plătiți darea și când dați cătanele, ori atunci, când tu nu-ți poți zidi nici măcar cu jumătate de metru îndărăt decum cere alinierea, când nu-ți poți pune gunoiul, unde vrei, trebuie să vă gândiți, că de ce toate acestea? De ce trebuie să te supui tuturor legilor țării?

Atunci vi se spune, pentru că așa este orânduiala lumii și așa-i pentru binele mulțimei. Dacă vi se spune așa, atunci și d-voastră cu drept cuvânt întrebați: Legile și orânduielele acestea, cari se fac, sunt pentru binele mulțimei întregi, de ce nu se dă drept mulțimei întregi, ca să-și aleagă legiuitorii, cari să lucreze pentru binele ei (voci: Asta-i, așa-i!) Și mai ales d-voastră puteți întreba aceasta, d-voastră, cari ați simțit și ați resimțit de atâteori, că alegețile de până acum n'au adus legile acelea, cari bine și mulțumire să aducă popoarelor țării. D-voastră fără să fi cetit mult prin cărți, fără să fi umblat mult prin lume, ați putut vedea că mare e un oraș, că multe sunt casele lui, nenumărați locuitori, dar ați văzut, că neasămănat mai mare sunt sutele de mii de oameni, cari trăiesc ca d-voastră departe de oraș. Și iarăși ați văzut, că puțini sunt acei bogăți și puternici și mulțumiți și multă e oastea acelor, cari trăiesc în sărăcie, în necaz și în nemulțumiri (voci: Și asta așa-i!).

Și când veți vedea, că aceia, cari au la casa lor și bunătați, și averi și mulțumire, și cuprins de holde nemăsurate, când veți vedea că aceia sunt și în fruntea slujbelor celor mai mari ale țării și în legiuirea țării, atunci veți zice, când vi se va spune că legile sunt pentru binele mulțimei; da sunt puntru binele mulțimei dar numai atunci, când mulțimea le face iar nu voi, cari trăind în prea mare belșug nici nu puteți ști necazurile mulțimei! (Așa e, trăiască!).

Fraților, ei zic că poporul și dv. sunteți neștiutori și ar fi rău pentru țară să vi-se deie la toți drepturi. Aceasta e o veche minciună și en nu mă mir că o auzim din nou din gura contelui Tisza. (Voci: Jos cu el!) mă mir însă că aud acestea din gura și acelor, ai căror strămoși, acu 50 de ani, erau iobagi și cari s'au răsculat și ei împotriva părinților și strămoșilor ca de-alde Tisza cărora de-asemena li-se spunea că primejdiesc Țara slobozindu-se de iobăgie!

Minciuna aceasta e veche și rupându-se lanțurile iobăgiei nu numai că nu a fost primejdie pentru Țară ci dimpotrivă de-atunci multe mlaștini au secat în Țara aceasta, mult pământ neroditor, a devenit roditor, multe păduri s'au tăiat pentru ca în locul lor să se facă lanuri cari dau pâine din belșug.

E minciună deci să se zică, că înmulțindu-se drepturile poporului se primejduiește țara. Atunci e o țară puternică când poporul e mulțumit, când cel de pe urmă țaran nu se uită invidios în gura bogatului. (Voci: Așa e!).

Fraților! dar iarăși veți auzi spunându-se: poporul acesta oricât ar fi el de știutor pentru trebile de acasă, n'ar putea singuri să facă și legile, ar trebui să aleagă pe cineva, să aleagă oameni luminați, cari în numele lui să vorbească. Totuși de unde să cunoască el oamenii, pe cari va trebui să-i aleagă? Că poporul nu se pricepe în politică. Iar atunci, dacă întrebarea aceasta vi-se va pune, știți ce să răspundeți? „D-ta încă nu te pricepi la ceasornicarie, nu ști câte roate sunt într'un ceas, dar când vrei să cumperi nu te duci la cutare s'au cutare boltaș, despre care ai auzit, că i-a ieșit vestea, că are ceasurile mai bune și acolo alegi? Iar dacă nu merge bine ceasul îl schimbi cu altul“.

Tot asemenea în popor le iese doar vestea bună a oamenilor acelor, cari sunt buni și cu tragere de inimă pentru obște, și pe aceia îi alegi. Și dacă vei greși, alege altădată pe altul! Iar cât privește aceea, că până azi poporul a ascultat de

momeli și de minciuni și s'a lăsat vândut și cumpărat, apoi e mare vina neștiutorilor, cari din neștiință s'au lăsat trași pe sfoară și înșelați, dar e mai mare vina acelor, cari știutori de lege și cărți scrise, s'au pus pe poporul acela neștiutor să-l înșele, să-l amenințe și să-l silească să facă fărădelegi. Și chiar dacă nu așteptăm dela sufragiul universal deslegarea tuturor nădejzilor noastre, putem aștepta atât, că mai bine decât azi toți va fi. (Voci: Ajunge-ne!)

Fraților, pentru că țara e a tuturor și pentru că țara trebuie să fie pentru binele tuturor, de aceea vrem și vreți și d'voastră, cari vă jertfiți ca ostași pe toate câmpurile de luptă, pentru toate drepturile, în toate războaiele, să nu vă jertfiți numai când vin dușmanii împotriva țării, ci să puteți să munciți pentru binele și fericirea tuturor popoarelor și în vreme de rodnică pace. (Voci: Așa-i!) Și atunci tocmai pentru că sunteți neștiutori de carte, veți îngriji, ca Statul acesta să vă facă școli mai multe, ca și d'voastră neștiutori de carte să puteți învăța, și voi neluminații să ajungeți la înălțimea luminei și a științei. Să vă dea numai drepturi și o să dovedeți puțința de a vă folosi de învățătura, pe cari azi numai unii o au.

Fraților! Și fiindcă sunt unii cari spun: Să dăm dreptul de vot, dar numai acelor, cari știu ceti și scrie, atunci să-mi dați voie să vă spun cuvintele ce le-am auzit chiar dela un țaran muncitor: „Bine, domnule, eu nu știu carte, dar oare numai o scrisoare este pe lumea asta? Este numai o scrisoare de pană pe hârtia cea albă? Nu. Mai este o scrisoare mai sfântă decât aceasta, este scrisoarea ascuțișului ferului de plug, cu care tai brazdă neagră și adâncă, din care răsare pita cea albă pe seama bogățiilor (voci: Trăiască!)

Este scrisoarea muncii, care face, ca țara aceasta să fie tare și puternică.”

Fraților, în afară de scrisoarea aceea a muncii, mai e încă o scrisoare și mai vrednică de cinste și de laudă și mai sfântă, este scrisoarea, care atunci se scrie cu sângele cald al inimei tuturor, când sună trâmbița, când răsună tobele, când te cheamă ca să aperi țara.

Și scrisul acesta, scrisul muncii și al sângelui, cine îl știe mai bine, ca d'voastră?

Cine l-a scris mai frumos și-l scrie și astăzi, decât țaranul român? (Trăiască!)

Fraților, prin urmare, nu ca să vă îmbărbătam am venit, ci am venit ca să dăm un răspuns în numele dumneavoastră acelor, cari pe dumneavoastră vă cred, ca pe oile, pe cari le poți abate la târlă. Înainte de a mă despărți de dumneavoastră, mai am o datorie și vreau s'o spun, ca s'o audă și ei, s'o spun în numele cărturarilor, slujbașilor, industriașilor și negustorilor eșiți din poporul românesc, să o spun acelor, cari la o treaptă de știință, învățătură, avere mai mult, decât poporul muncitor s'au înălțat, să o spun chiar în numele cărturarilor, slujbașilor și a celorlalți muncitori cu sufletul ai altor neamuri chiar, că să nu credeți, că notarul sau jandarmul fiind siliți să facă fărădelegi, o fac cu sufletul liniștit. N'o fac cu dragă inimă, n'o fac cu voea lor, o fac siliți de împrejurări (voci: Așa-i!) Și nici slujbașii tuturor popoarelor, ai căror părinți abia cu cincizeci de ani în urmă erau iobagi, nu pot să creadă cu tot sufletul lor vorbelor unui Tisza și altor grofi și baroni, cari au mare avere și putere. Și cu toate aceste vă prinde mirarea, când vedeți toți slujbașii Statului că unul ca unul sunt toți în tabăra lor, când e vorba de asuprirea voastră.

Fraților, aceasta e o taină mare, aici este slăbiciunea celor tari și tăria celor slabi. Slujbașilor acelor li-e teamă să-și pună de multe ori inima lor pe față, de aceea n'au cutezanța să se lupte împotriva, pentru că se tem să piardă biata lor slujbă, pita pe care trebuie s'o dea copilașilor lor. Și de aceea, fraților, nădejdea celor, cari mai au ceva de pierdut, este în voi, în săracul muncitor, care dacă vi se ia și dreptatea, ce vă mai rămâne să pierdeți?!

De aceea noi cu toții în voi ne punem nădejdea, noi cari în aparență suntem tari și puternici, venim la voi să cerșim dela voi puterea, cari numai câștig puteți prin luptă să ne câștigați și nouă. (Trăiască!) Aceasta este spovedania pe care noi, cei cari în aparență suntem puternici și luminați vi-o facem. Aceasta ne este spovedania și rugămintea cea mai sfântă: Veniți voi, popor românesc, căci a voastră este puterea, ca să ne mântuiți, și să înfăptuiți fericirea și bine,

țării, al cărturarilor și al puternicilor, și pacea tuturor popoarelor. (Așa-i! Trăiască!)

Și chiar de aceea convinși astfel fiind de însemnătatea mare a dreptului de vot obștesc, cred, că iarăși din sufletul vostru grăiesc, vestind lumii și tuturor ce urechi au ca să audă, și înțelepciune ca să înțeleagă, că dacă ni-s'ar face nouă pace pusă în lege, cât de bună, cât de mult făgăduitoare, ba, chiar dacă ni-s'ar intru în scrisile legii întreg programul nostru național, și nu ni-s'ar da totodată, ba ni-s'ar cere ca jertfă dreptul votului universal, am zice cu toții: *nu facem pace!* (Voci: „Cu nici un preț!”)

Nu. Pentru că legi scrise mai avut-am și până acum, și rele și bune, cari ni le-au aruncat ca sfărături de pe masa bogatului stăpânitorii, legi scrise și întărite de cari pe urmă nici ei nu s'au ținut. Și chiar de aceea nouă azi nu ne mai trebuie hârtie scrisă numai, ci *ne trebuie însăși puterea făuririi legilor*, puterea controlului executării lor, ca să putem stoarce cu sila legiuită ținerea și sfințenia lor.

Iar fiind noi cești, cari și până azi dreptul acesta l-am avut, prea slabi, vă strigăm vouă să ne săriți în ajutor și noi cu voi, și unii pentru alții, și toți pentru binele țării și pentru pacea trainică a tuturor popoarelor ei, să reclamăm dreptul sufragiului universal, ca singur izbăvitor al nădejzilor de bine. (Așa-i! Trăiască!)

MOȚIUNEA

Poporul român și alegătorii români din comitatele Arad, Bichiș și Cenad constată, că sistemul de guvernare inaugurat în anul 1867, susține și azi aceea politică de distrugere, care bazându-se pe exclusivismul de rasă și clasă, încătușează forțele adevărate ale acestei țări și în special, face imposibilă validitatea politică, desvoltarea economică și culturală a poporului român. Constată cu durere, că ocârmuirea țării disconsideră nu numai drepturile inalienabile ale poporului român, ci ne socotește chiar și cele mai elementare îndreptări ale limbei și obiceiurilor poporului român.

Protestează cu toată hotărîrea împotriva acestor stări de lucruri și pretind respectarea drepturilor naționale ale poporului român, pretind respectarea așezămintelor bisericilor române: pretind ocrotirea intereselor economice ale țărâ-nimei române și cere cu toată energia să i-se dea poporului român cuvânt în ocârmuirea țării, în proporția jertfelor de sânge și de avere pentru susținerea acestei țări și pentru mărirea monarhiei.

Cere introducerea fără amânare a votului universal, egal, secret, fără restricții și după comune, precum și arondarea cercurilor electorale cu dreptate, după teritorii naționaliste. Protestează împotriva tendinței de a lua dela ordinea zilei această chestiune strâns legată de desvoltarea democratică a țării.

Relativ la așazisele inițiative de împăciuire, ivite în timpul din urmă, adunarea ia cu satisfacție act, că se află deja bărbați de Stat maghiari, cari recunosc, că chestia de naționalități este astăzi chestiunea de cea mai vitală importanță a Ungariei și că dela fericirea ei soluțiune depinde viitorul Ungariei. Regretă însă, că nici un fapt de guvernământ nu a dovedit până acum, că într'adevăr am fi ajuns în evoluțiunea politică a țării la acel mult așteptat punct de întoarcere, când prin fapte să se dea dovadă, că ocârmuitorii sunt pătrunși de adevărul, că nu pe temeiul forțării unei supremații saturate de nenorocitul spirit al exclusivismului de rasă, ci numai și numai în spiritul sincerei păci și a ade-

văratei libertăți naționale, bazate pe drept și dreptate, pe respect și încredere reciprocă, se poate înfăptui justa și mulțumitoare și astfel singura posibilă soluție fericită a chestiunii de naționalități din Ungaria.

Își exprimă aderența la programul partidului național român și în lupta pentru ducerea la izbândă a programului acestui partid își depune deplina sa încredere în comitetul central al partidului național român.

TELEGRAME DE ADERENȚĂ

București. — Subscriși frați de-ai voștri, cari trăim în București vă felicităm din suflete curate pentru bărbăția voastră în lupta legală pentru naționalitatea și libertatea de desvoltare a poporului nostru. Țineți sus și cu tărie steagul solidarității! Țineți cu încredere deplină la conducătorii voștri ca la frații voștri mai mari și cu experiență, căci și azi și pururea se adevărește cuvântul lui Hristos: „Bate-voiu păstorii și se va risipi turma”. Țineți unii la alții, ca un întreg popor de frați, căci numai așa învinge o cauză dreaptă! Să trăiți, să biruiți!

Dr. Aurel C. Popovici, dr. C. Diaconovici, Valeriu Pușcariu, Simeon Măndrescu, Th. Nicolau, dr. D. Popovici, dr. I. Scurtu, I. Morandini, Alex. Lăpedatu, G. Juga, Aurel Vlaicu, dr. St. Bogdan, Luca Russu, Cornel Axentie, Ignatie Mircea, I. Moțoiu, I. Stinghe.

Dej. — Regret, că nu pot fi și eu în mijlocul vostru. Vă salut cu dragoste frățească în luptele grele, ce să poartă pentru desrobirea neamului nostru. Să avem totdeauna în vedere, că înțelegerea și unirea sunt cele mai sigure arme pentru eliberarea unui popor asuprit. Cearta și ura între frați primejduesc existența celor mai puternice națiuni. Să ne iubim unii pe alții, ca într'un cuget să mărturisim.

Dr. Teodor Mihali.

Făgăraș. — Trenurile sunt înzăpezite, mi-e imposibil să vin. Succes bun!

Dr. Nicolae Șerban.

Nagymajtény. — Salutăm cu mândrie marea adunare a poporului român în Arad și dorim rezoluție, curaj și înțelegere între frați. Piară tirania și nedreptatea! Cu sufletul suntem între voi!

Constantin Lucaciu și soții.

Reghinul-săsesc. — Salut adunarea de popor. Doresc urmări norocoase!

Protopopul Ariton Popa.

Berzava. — Oprit de morb salut adunarea. Aderez la rezoluțiunile ei.

Preotul Medrea.

Băsești. — Neputând participa la întrunirea harnicilor luptători pentru treburile constituționale trimit salutare frățească și binecuvântarea părintească. Cu duhul sunt cu voi.

Ggheorghe Pop de Băsești, prezidentul partidului național român.

Panciova. — Salutăm adunarea și aderăm la concluze. *O. Neagoe, Stoica, D. Popescu, T. Miclea, I. Mihai, dr. Birescu, dr. Penția, Tomici,*

Bndapesta. — Regret nespuse că din cauza petiției mi-e imposibil să merg.

dr. Iuliu Maniu.

Oradea-mare. — Impiedecat a participa în persoană salut adunarea și aderez concluzelor.

dr. Aurel Lasur.

Braşov. — Comitetul comitatens român din Braşov şi Români din acest comitat cu inima şi sufletul lor sunt în adunarea de azi din Arad. Succes bun!

Ion Lengheru,
preşedintele comitetului.

*

Cluj. — Salutăm călduros stegarii şi gloşaşii neamului, aderând cu toată suflarea românească de aici la *sufragiul universal secret*.
dr. Ştefan Morariu, dr. Simeon Tămoşiu, dr. Iuliu Pordea, Onisifor Beju, Eugen Roşescu.

*

Şomcuta-mare. — Salutăm adunarea şi aderăm hotărârilor ei. *Români şomcutani.*

*

Din adunare s'a expedit următoarea telegramă lui Gheorghe Pop de Băseşti la Băseşti:

Inteligenţa şi poporul din Arad, Bichiş şi Cenad, pătrunşi de marea idee a solidarităţii naţionale, salută cu entuziasm pe vrednicul reprezentant al acestei idei mântuitoare. Trăiască prezidentul partidului naţional.

Pentru adunare:
dr. Ştefan C. Pop.

CUVÂNTUL DE ÎNCHEIERE

Dr. Ştefan C. Pop: Onorată adunare! Am ajuns în clipa când trebuie să ne luăm rămas bun unui dela alţii. În această clipă înălţătoare de despărţire cuvine-se nouă acestora din Arad să vă zicem câteva cuvinte.

Mai întâi către voi, iubiţi ţărani, ne adresăm cu cuvinte de mulţumită. Vouă vi-se cuvine mulţumită şi laudă, că în greul iernei n'aţi pregetat osteneala, aţi alergat la glasul nostru pentru că aţi ştiut că fraţii vă invită. Aţi voit, popor vinjos al acestor 3 comitate: Arad, Bichiş şi Cenad, să daţi dovadă înaintea tuturor, că voi, ţărani, una sunteţi cu cărturarii voştri. (Aşa-i) Aţi venit şi aţi dat dovadă înaintea tuturor, că nu sunteţi un popor năimit, ci un popor cu conştiinţă naţională, care ştie să preţuiască drepturile sale, şi ştie să-şi preţuiască şi pe bărbaţii săi. (*Trăiască conducătorii noştri!*)

Vouă iubiţilor preoţi şi domnilor învăţători vă zicem în rândul al doilea mulţumită, pentru că voi, conducătorii fireşti, nu v'aţi deslipit de popor, şi nu vrea Dumnezeu să vă deslipeşti, de el (O voce: Amin!) Vă zicem cuvinte de mulţumită vouă, cari dedaţi fiind să suferiţi, e frumos că sunteţi şi cei dintâi la jertfă.

Vă mulţumim vouă, fraţi din depărtare, cari aţi venit cu glasul vostru fermecător să însufleştiţi nădejdiile în inimile noastre.

Te salut pe tine preotul preoţilor, *Vasile Lucaci* (Trăiască!) Salutăm pe d-nii *dr-i Aurel Vlad* (Trăiască!) *Victor Bontescu* (Trăiască!). Le mulţumim că au ostenit să vină între d-tră şi sper, că cu mângăiere şi mândrie se vor depărta de-aci.

Acum iubiţilor fraţi, când ne luăm rămas bun, vă zic să mergeţi la vetrele voastre în pace! Dar pace în înţeles creştinesc, pentru că cine vrea pace, acela nu seamănă zizanie şi zavistie. (Aşa-i!) *Cine seamănă zavistie şi zizanie, acela culege jurtuni!*

Pacea este o plantă foarte gingaşă care trebuie îngrijită de dimineaţa până sara şi cine numai o atinge cu mâni spurcate la rădăcină, nu pace vrea, ci perirea plantei gingaşe. Pace să fie în inimile voastre, dar pacea creştinească, iar nu pacea umilitoare, pacea de sclav. (Voci: Ar fi o ruşine!)

Sunt mândru a constata aici înaintea lumii întregi, iubiţilor fraţi, că voi aveţi conştiinţa, că suntem un popor cu viitor mare. Tot ce v'am spus aţi înţeles. Oratorii din ochii voştri şi-au cetit vorbirile. Sunt mândru să constat, că poporul românesc a ajuns la puntea aceasta însemnată când deja poate el însuşi să conducă soarta sa. E destul de copt acest popor ca să-şi ia dânsul destinele în mână şi să meargă el de-acum încolo unde l-a destinat D-zeu la fericire, la mulţumire. (Aşa-i! Voci.) Vă zic rămas bun iubiţilor fraţi şi vă rog să vă depărtaţi în aceeaşi frumoasă ordine în care aţi venit aci. (Voci puternice: Să trăiască!)

O telegramă a d-lui Petre Locusteanu

Ziarul „Tribuna“, în No. 26, cu data de Mercuri 3/15 Februarie a. c. sub titlu: „Românul“ şi d. Petre Locusteanu, scrie un articol, în care spune că d. Petre Locusteanu, ziarist din Bucureşti, care fusese angajat în calitate de prim-redactor la ziarul „Românul“ şi care actualmente lipseşte din Arad, din cauza unor afaceri, ce reclamă prezenţa sa la Bucureşti, nu o să se mai prezinte la post de-oarece:

„După cât se pare d. Locusteanu, n'a găsit la „Românul“ ceea ce ştia că se cere pentru a face un ziar bun: Inimi eurate, suflete entuziaste şi gata de orice pentru triumful ideii lor. A văzut că colaboratorii se câştigă nu graţie ideii, ci graţie banului, a văzut, că cu toată risipa, ziarul nu e aşa cum ar fi crezut d-lui. Şi ca să nu i-se impute, ca să nu i-se zică că şi dânsul e vinovat, s'a retras din redacţia „Românului“.

De sigur numai acestea pot fi motivele retragerii d-lui Locusteanu.“

*

D. Locusteanu însă, care a citit numărul din „Tribuna“, cu data de mai sus, surprins de pătrunderea, pe care o au redactorii acestui ziar în orice chestiune şi care îşi serveşte cititorii într'un mod cât se poate de conştiincios, ne trimete telegrama de mai jos, care după cum se vede e în conformitate absolută cu cele scrise în ziarul „Tribuna“, şi care va bucura credem până la delir, pe redactorul ziarului în chestiune:

Rog publicaţi în „Românul“: Dau cea mai formală desminţire insinuaţiilor „Tribunai“. Totul e de domeniul fantaziei.

Petre Locusteanu.

Fără nici un alt comentariu.

ŞTIRI DIN STRĂINĂTATE.

Agitaţia

contra modificării constituţiei bulgare

Din Sofia se anunţă: Partidul radical şi cel socialist, agită în contra proiectului pentru modificarea constituţiei, pe care-l consideră ca reacţionar. Mai cu seamă sunt revoltate contra noii dispoziţiuni, prin care se permite Regelui de a încheia tratate fără prealabila aprobare a Sobraniei şi contra dispoziţiunii, ca lista civilă să nu mai fie stabilită prin Constituţie, ca până acum, ci printr'o lege specială, ceea ce însemnează slugărnicia faţă de coroană şi corupţia partidelor politice, cari şi-ar putea potoli setea de putere prin urcarea listei civile.

Ziarul social-democrat „Kambana“ anunţă, că în toată ţara se vor ţine meetinguri în favoarea înfiinţării republicei.

Această ştire trebuie privită de orice cunosător al relaţiunilor de aici, numai ca un balon de încercare, de oare ce aici toţi oamenii serioşi sunt de părere, că cea mai sălbatică republică din America-de-Sud, ar fi ca un miel blând, faţă de o eventuală republică bulgară.

Un lucru este sigur:

La modificarea Constituţiei, guvernul va trebui să facă concesii partidelor radicale

Sobrania continuă debaterile ordinii de zi. D. Teodoroff, leaderul partidului naţional, a vorbit în favoarea articolului, autorizând pe Rege să încheie tratate fără a le supune Sobraniei de oare ce acest articol, nu face decât să modifice puţin actuala redacţiune şi se află şi în alte Constituţii străine.

S'a exprimat spre a se lăsa guvernului facultatea de a se servi de Curţi marşale în timp de pace în anumite cazuri şi sub anumite condiţiuni. S'a rostit contra subsecretarilor de Stat şi a miniştrilor fără portofoliu, ca fiind inutili.

D. Danef a susţinut şi dânsul proiectul formulând numai critice de amănunt, cerând între altele reprezentatiunea proporţională şi reînnoirea parţială a Camerei.

Criza ministerială din Turcia

Situaţia creată prin demisia ministrului de interne nu s'a şimbat. Partidul tînăr ture a finit sfat cercând să hotărească pe Talaat să-şi retragă demisia, ceea ce dânsul a refuzat. S'a oferit lui Halil, şeful partidului, să primească acest portofoliu, dar dânsul s'a declarat neapt pentru acest post. Seara s'a ținut un consiliu de miniştri la marele vizir. Miniştrii de finanţe şi de lucrări publice n'au asistat. S'a hotărît ca Talaat să continue să gireze ministerul, până Marţi. Dacă d. Halil nu va accepta portofoliul internelor până Marţi, consiliul de miniştri va aviza.

Conflictul dintre marele vizir şi comitetul tînăr ture

Nazimbey, şeful comitetului tînăr ture din Salonic, a sosit din Capitală, spre a împiedeca cu orice preţ intrarea în minister a lui Halil bey. Comitetul e adânc nemulţumit că marele vizir, fără a-l consulta în prealabil, a hotărît înlocuirea ministrului de interne Talaat-bey.

Hakky paşa, la rândul său, declară că e sătul de tutela comitetului şi că dacă va întâmpina dificultăţi şi la o alfă eventuală schimbare în compoziţia cabinetului, îşi va prezenta sultanului demisia.

Mahmud Şefket paşa, ministrul de războiu, e solidar cu marele vizir şi hotărît să procedeze cu energie spre a scutura odată pentru totdeauna jugul tinerilor turci.

INFORMAȚIUNI

De-ale noastre.

Arad, 16 Februarie 1911.

Alegeri congregaţionale. Brav s'au purtat Români la alegerile congregaţionale din cercul *Bârghis*, comitatul Târnava mare. Meritul principal pentru reuşită, îl are harnicul diriginte al Filialei „Cordiana“, din Agnita d. *Aurel Constantinescu*. Au fost să se aleagă 4 membri. Înainte de alegere Români s'ar fi mulţumit cu doi membri, dar slubaşii nu s'au învoit. Aşa, Români s'au pus pe lucru şi au reuşit cu toţi patru candidaţi. Aleşii sunt: *Romul Constantinescu*, paroh, Aghaşdorful român, *Valeriu Cosma*, paroh, Iacobeni, *Ioan Hulea*, paroh Buia, *Demetriu Deac*, paroh în Calvaşer. Alegerea s'a făcut la 7 Februarie.

În jurul alegerii din Vinţ. Debaterile asupra petiţiei înaintată din partea alegătorilor d-lui dr. Maniu contra mandatului guvernamentalului Mayer sunt în curgere. — Petiţia e bazată pe faptul că partida contrară ca să aducă în eroare alegătorii români a candidat încă pe un necunoscut cu numele Maniu. Astfel preşedintele electoral a refuzat 76 voturi date d-lui Maniu şi l-a declarat de deputat al cercului Ighiu pe guvernamentalul Mayer cu majoritate de 12 voturi.

Pe lângă motivul acesta petiţia e înaintată şi pe motive de nulitate absolute, dovedind că Mayer îşi poate mulţumi mandatul numai şi numai volnicilor administrative, corupţie şi terorizări.

Apărătorul mandatului a ridicat excepţie de formă, care a fost însă respinsă la înaintarea contra petiţiei. — Petracarea decurge. Sentinţa se va aduce abea pe Sâmbătă.

Nou avocat. Primim următorul anunţ: Am onoare a Vă aduce la cunoştinţă că mi-am deschis cancelaria avocaţială în Zărneşti, (Zernest), dr. Octavian Cernea, avocat.

Cununie. D-soara *Maria Simtion* și d. *Petru Mohan* își vor serba cununia religioasă Duminică în 19 Februarie n. a. c. în biserica ort. rom. din Sibiu.

Felicitări!

Promoțiune. Lnni, în 13 Februarie n. *Ioan Mardan*, originar din Sâmbăta (Țara Oltului) a fost promovat la universitatea din Cernăuți doctor în teologie.

Sincere felicitări!

Prelegere în seminar. Duminică în 6/19 l. c. d. a. secretarul general al Ordinului Bunilor Templieri din România *Gheorghe Șterba* va ține o prelegere în sala festivă a seminarului din loc despre „*Cea mai bună reformă socială*”. Românii din Arad sunt rugați să asiste la această interesantă prelegere. Intrarea liberă. Inceputul la 5 ore d. a.

Petrecheri.

Concert și teatru în Oravița. Reuniunea gr. cat de cântări „*Concordia*” din Oravița-română invită la producțiunea ce o va aranja Duminică la 19 Februarie st. n. 1911 în sala d-lui I. Nedici din loc, sub conducerea d-lui *Ioan Bogdan*, învățător, cu următorul program: K. R. Kárász, „*Serenadă*”, cor bărbătesc; *Ionescu-Savu*, „*Hora dela Drăgășani*”, cor mixt; I. Velcean, „*Păcurariul*”, cor bărbătesc; C. Savu, „*Dragostea dintâi*”, cor mixt cu solo. „*Paraponisitul*”, monolog comic cu cântece de V. Alexandri, predat de d. *Pavel Iana*; „*Cinel-Cinel*”, comedie cu cântece într'un act de V. Alexandri. După producțiune urmează joc. Inceputul la 8 ore seara

Din străinătate.

Jubileul unității italiene. Guvernul italian consideră jubileul unității italiene ca o serbare curat națională. Din cauza aceasta nu s'a trimis nici un fel de invitațiuni Curților străine.

Principii străini, cari, în cursul anului, vor vizita Roma, vor veni din propria lor inițiativă.

Din Milano se anunță: Ziarul „*Il Secolo*” află, că regele Albert al Belgiei, cu toată împotrivirea guvernului și a nunțiuului apostolic din Bruxelles, a anunțat oficial pe regele Italiei, că la sfârșitul lui Martie va veni să-l viziteze la Roma.

Mișcarea pentru o alianță cu Turcia. Guvernul persan a comunicat ambasadei ruse din Teheran că nu poate împlini cererea Rusiei de a extrăda pe ucigașul ministrului de finanțe *Lani ed. Dauleh*.

Preoțimea din Nedchen a făcut un apel către poporul persan cerând o alianță cu Turcia pentru alungarea trupelor rusești din Rersia.

Rusia și Persia. Agenția *Wolff* află că guvernul rus a hotărât să retragă detașamentul rus, staționând din 1908 la *Kawin* în Persia.

„*Nowoje Wremja*” din Petersburg vorbind de retragerea trupelor rusești din *Kaswin*, spune că dacă experiența va dovedi că guvernul din Teheran nu e destul de destoinic să garanteze viața și avutul supușilor ei din Persia, Rusia va trimite o nouă expedițiune militară, care însă nu va mai fi rechemată așa curând.

Germania n'are scopuri războinice. Reichstagul a discutat în a doua citire bugetul marinei.

Amiralul *Tirpitz*, secretar de Stat la marină, declară că continuă a fi convins că cu mijloacele de cari se dispune s'a făcut tot ce a fost cu putință pentru marina germană.

Pot confirma, a zis ministrul, că mărirea flotei noastre nu a avut nici-odată scopuri agresive. Flota are de scop a apăra comerțul și coloniile noastre și de a asigura în chip onorabil pacea. Spre a putea îndeplini această sarcină nu trebuie ca flota noastră să fie atât de mare ca cea engleză. Flota e destinată numai a fi un mijloc de apărare.

Agravarea relațiilor ruso-chineze.

Din Petersburg se vestește: „*Nowoje Wremja*” raportează că relațiile ruso-chineze s'au încordat. Mișcarea națională a Chinezilor ia proporții mari Chinezii acuză pe Ruși de a fi adus ciuma în China.

Situația este identică cu cea din 1900 pe timpul boxerilor.

Ziarul „*Nowoje Wremja*” cere să trimită trupe pentru paza trenului manciurian deoarece Chinezii au de gând să-l distrugă.

Proces de înaltă trădare în Franța.

O Telegramă din Nancy anunță: Consiliul de războiu a condamnat la 10 ani de muncă zilnică pe soldatul *Simon*, dedit că, a vândut unui agent al serviciului de spionaj german o parte a unui tun de fabricațiune recentă.

Un ministru acuzat de complicitate la asasinat. Din *Cetinge* se anunță: *In Scupcină a produs o vie senzație interpelarea desvoltată de deputatul radical Sovajovic, asupra împrejurărilor în cari generalul Nitrovic implicat în afacerea bombelor și condamnat în lipsă de moarte, — a fost asasinat în Turcia, unde se refugiasse.*

Interpelatorul a acuzat pe fostul ministru de interne Plamenatz că ar fi pus la cale acest omor, săvârșit de un pușcăriaș liberat.

Cu toate că Sovajovic a stăruit pentru un răspuns imediat, banca ministerială a păstrat o tăcere semnificativă.

Infiiințarea unei noi bănci austriace. În cercurile financiare din Viena se svonește că s'au pus bazele unei noi bănci cu un capital de 70 milioane coroane.

Complotul contra regelui Italiei. Grădinarul *Delezal* din Moravia, în serviciu la Meran, a fost arestat la Riva. El a declarat că a fost desemnat de sorti spre a ucide pe cineva (pe regele Italiei N. R.) și că primise în acest scop un bilet de tren la Roma.

Un tovarăș al lui ar fi fost arestat la Berlin iar un al treilea, care trăia la Bosen și cu care ceilalți doi aveau dese legături, a dispărut și n'a putut fi arestat până aci.

Amănunte asupra complotului anarchist contra regelui Italiei. Poliția din Meran a comunicat poliției din Viena că cei doi anarhiști arestați la Innsbruck, sub acuzarea de a fi complotat contra vieții regelui Italiei, fuseseră în localitate și că există dovezi că dâșii erau emisarii unei societăți secrete, pe cheltuiala căreia întreprinseseră călătoria în Italia.

Un sbor cu pasageri în Berlin. Aviatorul *Lanser*, având pe bordul aeroplanului său un pasager, a venit azi dela Bruxelles la Laeken și după ce a făcut ocolul castelului regal, a descins în parc. Aici s'a prezentat reginei, căreia i-a remis un buchet de flori aduse în sbor.

Regele Albert și-a exprimat via bucurie pricinuită de această vizită pe cale aeriană și a ciocnit cu aviatorul la un pahar de șampanie.

Aviatorul cu însoțitorul său s'au urcat apoi pe aparat, înapoiindu-se la aerodrom.

O deputațiune evreiască la Viena. Din Viena ni-se anunță că ieri a sosit aci deputațiunea comercianților evrei de beuturi spirituoase din *Galiția*, ca să ceară guvernului să introducă unele modificări în legea beuturilor spirituoase, al cărei proiect s'a depus pe biroul Camerei austrice.

Acțiunea de liberare a Albaniei.

Din Roma se anunță: *Tinărul Garibaldi* publică în ziarele republicane, un apel pentru constituirea unui corp de voluntari italieni, spre a merge în Albania să lupte alături de indigeni pentru liberarea provinciei de sub suzeranitatea Sultanului.

Agitația Albanezilor contra Turcilor.

Albanezii refugiați în Muntenegru, după cum se anunță din sorginte pozitivă, au ținut o adunare poporală la *Podgoritza* și au hotărât să ceară ajutorul marilor Puteri contra regimului otoman. La adunare au participat peste 2000 de Albanezi. Au luat parte și câțiva șefi Albanezi, cari trăiesc încă în Turcia.

Șeful albanezilor din *Gussinje*, care ține cu Turcii, refuzând să ia parte la adunare, a fost asasinat de niște amici ai Albanezilor emigranți.

Darea în judecată a foștilor miniștri Stambuloviști. Din Sofia se anunță: Comisiunea parlamentară de anchetă în afacerea ex-miniștrilor stambuloviști își va depune raportul peste câteva zile.

Concluziunile lui sunt ținute secret, dar se crede, că acuzații nu vor fi urmăriți de cât pentru delict cu caracter pur politic.

Averea ex-regelui Manuel. „*Berliner Tageblatt*” află din Lisabona, că ministrul lucrărilor publice a vizitat subteranele palatului ex-regelui Manuel în care se păstrează bijuteriile coroanei. S'au găsit acolo între altele, un serviciu de masă de argint curat care cântărește 1,000 de kilograme. Coroana și sceptra în aur masiv în cristal cu briliante și aur brut 20 kilograme. Intre bijuterii s'a găsit o diademă a ex-reginei *Amalia* și un colier în valoare de un milion.

Intregul tezaur valorează 13 milioane.

Ministerul de finanțe a declarat, că toate bijuteriile cari aparțin Coroanei sunt considerate ca proprietatea particulară a ex-regelui Manuel și îi vor fi predate. Restul va trece în posesiunea Statului.

Din Paris se anunță, că guvernul va preda ex-regelui Manuel toate veniturile proprietăților casei de *Braganza*. — Din Decembrie până acum ex-regele Manuel a primit 200.000 lei.

Fratele împăratului Wilhelm despre socialiști și rolul armatei germane. Din Berlin vine știrea că principele *Henric* al Prusiei vorbind la banchetul ce i-s'a oferit de către foștii săi camarazi din regimentul 35 de infanterie, a zis: Trăim în niște timpuri grele, cu toate că pacea dăinuiește de 40 ani. Este drept că Germania se bucură de o pozițiune externă stimată fără deosebire de toată lumea și că deci nu avem a ne teme de vre-un dușman din afară; nu-i mai puțin adevărat însă că avem datoră a veghia și a ne grupa în jurul împăratului contra dușmanului dinăuntru (aluzie la socialiști. — N. R.) care ajunge din ce în ce mai amenințător. Departe de noi gândul de a prizoni pe cineva pentru convingerile sale politice; totuși, dacă baza legii este păstrată, fiecare are datoră de a sprijini autoritatea, iar sprijinul cel mai puternic al Statului este și va rămâne armata.

O baterie dăruită de Grecii din Cipru.

Din Atena se anunță: Populațiunea grecească din insula Cipru (care se află sub protectoratul Angliei), într'o adunare ținută la *Lemissos*, sub președinția mitropolitului, a hotărât să dăruiască patriei-mume o întregă baterie de artilerie.

S'a și instituit un comitet pentru strângerea fondurilor necesare, iar bateria va purta numele de „*bateria cipriotă*”.

Boala regelui. Din Cetinje vine știrea, că regele Nicolae a avut o puternică hemoragie pe nas și cu mare anevoie medicii au isbit să oprească sângele.

Suveranul va trebui să stea câteva zile în pat.

Răscoalele din Arabia. Știrile sosite din Yemen arată, că răscoala arabilor se întinde mereu.

Multe din trupele turcești refuză să meargă în contra răsculaților.

Guvernul trimite, pe ascuns, pe câmpul răscoalei, mici detașamente de soldați.

Cercurile militare din Constantinopol cred că situația s'a îmbunătățit în Yemen. O parte din răsvrățiți cari asediau orașul Sanaa s'a retras plecând într-o direcție necunoscută încă. Răsvrățiții cari au înconjurat orașul Jerim au fost respinși după mai multe lupte în cari au suferit pierderi mari.

Lângă Zenunar se dau neconținut lupte.

Din Viena. Luni seara, colonia română din Viena s'a adunat la Riedhof pentru a lua rămas bun dela *Părintele Zaharie Voronca* și doamna *Elena Niculiță Voronca*, când se întorc în Bucovina după o ședere de aproape un an, în care timp au câștigat stima și iubirea întregii colonii. Din primăvara anului trecut, părintele Z. Voronca a slujit gratuit, ca preot la capela română, împlinind și funcțiunea de catihet, iar acum își va relua parohia sa din Mihalcea lângă Cernăuți. În cuvinte frumoase a exprimat *General Alex. Lupu* regretele coloniei, care perde doi membrii atât de valoroși și atât de prețuiți, aceiași părere de rău a interpretat-o dl consilier dr. *Pamfilu Dan* în numele Bucovinenilor, dl dr. *Lazar Popovici* și *G. Vitencu* pentru „Clubul Român“, *St. Mărcuș* pentru „România Jună“. Părintele Voronca a mulțumit emoționat, asigurând că duce cele mai plăcute amintiri, și multă admirație pentru activitatea națională a coloniei române din Viena, care arată mai elocvent de cât orice alt exemplu cât de mult se poate realiza prin bună înțelegere și prin conlucrare neîntreruptă.

Ciuma în China. În gubernia Astrachan s'au constatat 22 focare de ciumă.

Hunhuzii jefuesc ținuturile bântuite de epidemie.

Frontiera coreană e închisă de un cordon militar japonez. Nici un chinez nu e lăsat să treacă granița.

O telegramă din Kharbinatiu: Din cauza stagnațiunii afacerilor, — datorită pâniceii pricinuită de ciumă, — cei mai mulți dintre negustori au solicitat un moratoriu de 6 luni.

Ziarul „Nowoje Wremja“ din Petersburg spune că, față de agitația Chinezilor contra măsurilor sanitare de combatere a ciumei, Rusia se va vedea nevoită să sporească efectivul trupelor sale din Extremul-Orient.

Din Peching se vestește că în sectorul austro-ungar din Tien-Tsin au fost constatate 2 cazuri mortale de ciumă.

Gabriel d'Anunzio pregătește o piesă nouă: „*Misterul St. Sebastian*“ care se va reprezenta probabil în Mai pe scena teatrului Chatelet din Paris cu muzica renumitului compozitor francez *Claude Debrusy*.

Radiotelegafia obligatorie. Dela 1 Iulie înainte, toate vapoarele destinate pentru transportul de persoane și care ating porturile Statelor-uniți, sunt obligate să susțină serviciu de radiotelegrafie, cu aparate capabile a primi și a transmite radiograme în cerc cu raza de cel puțin 100 mile. La caz de nesatisfacere se pune în vedere o amendă până la 25.000 franci. Aceasta pentru că s'a constatat ce servicii extraordinare face radiotelegrafia la catastrofe pe mare, o statistică arată că deja 3000 vieți au fost salvate astfel.

Poarta intervenind în favoarea unei școli românești. Poarta a adresat o notă patriarhului ecumenic plângându-se de faptul că mitropolitul din Presba spre a trimite un preot la Pisoder, a impus ca condițiune închiderea școlii românești din acea localitate.

Sbor peste Oceanul Atlantic. O telegramă din New-York anunță: *Aviatorul Veniman declară că pela 4 Iulie va sbura din Cincinatti peste oceanul Atlantic. Balonul său va întrece, balonul lui Wellmann, dar nu va avea nici un echilibrator. Acest sbor va costa un sfert de milion de franci.*

Fratele Împăratului Wilhelm blamat în Cameră. În ședința de Luni a Reichstagului, la discuțiunea budgetului marinei, deputatul socialist Ledebur a exprimat recunoștința adunării pentru bravii marinari ai sub-marinului pierit acum de curând. Critică apoi recentul discurs al principelui Henric al Prusiei și spune, că un amiral în serviciu n'ar trebui să țină asemenea cuvântări. Ministrul de marină protestează contra cuvintelor d-lui Ledebur și declară, că principele n'a zis nimic ce n'ar fi putut spune. De altfel, principele nu primește nici pensiuie nici leafă.

x Prăvălie nouă de ceasornice și juvaerice în edificiul școlii de fete din strada Weitzer János. Prețuri surprinzător de mici. Serviciu prompt. Repararea oroloagelor se face pe lângă garanție. Se roagă de sprijin binevoitor, pururea gata de serviciu, *Vogel László* orologier și juvaergiu. Arad în edificiul școlii de fete din str. Weitzer János.

ECONOMIE.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

16 Februarie 1911.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul

Grâu nou

De Tisa	— — — —	22:50—22:85
Din comitatul Albei	— —	22:35—23:40
De Pesta	— — — —	22:45—23:50
Bănățănesc	— — — —	22:35—23:35
De Băcica	— — — —	22:45—23:16
Secară de calitate I.	— —	15:90—16:—
Orzul de nutreț, calitate I.	— —	15:80—16:—
Ovăs de calitate I.	— —	17:50—17:80
Cucuruz	— — — —	15:05—11:30

Piața grânelor din Aradul-Nou.

16 Februarie 1911.

S'a vândut azi:

Grâu	800 mm. . . .	10:40 — 10:65
Orz	„	7:40 — 7:50
Ovăs	„	7:50 — 7:60
Secară	„	7:— — 7:10
Cucuruz 300	„	4:70 — 4:80

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 gpc

Redactor responsabil: Atanasiu Hălmăgian.

Un candidat de avocat

cu praxă bună, află aplicare începând cu 1 Martie în cancelaria avocatului

dr. Iustin Marșieu,
[Arad.]

Un candidat de avocat

află aplicare momentană în cancelaria sub-scrisului.

Dr. Vasile Meșter,
avocat, Szászabánya.

Birou de informații!!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfel de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III. 19.

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința public din Caransebeș și jur, că mi-am deschis cancelaria advocațională în Caransebeș, strada Traian Doda Nr. 25. (Casa Stempel).

Cu stimă:

Dr. A. I. Morariu,
avocat.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,

aur, argint zdrobit și bijuterii.

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de croloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cele mai noi suscepari de

plăci pentru gramofon:

Hulló falevél

din „Ezigányszerelem“ și din
□□ „Balkáni hercegnő“ □□

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă“.

≡ Aviz. ≡

Inștiințăm respectuos Onor. public că am luat

Prăvălia de modă pentru bărbați și femei

a lui **Lantos József**, Arad, Andrassy-tér nr. 20, **sub cele mai favorabile condițiuni.** Considerând acest prilej bun, suntem în situația să oferim toate mărfurile din magazin cu prețurile cu cari s'au procurat. Rugăm cu cel mai profund respect valorosul sprijin al stim. public

Gross și Lapikás.

Localitatea de prăvălie se închiază.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile
cele mai moderate.

La

Librăria diecezană, Arad

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol.
legate în piele cu copcii, 1 vol. 14.50, toate
volumele Coroane 172.

Mare asortiment
de
ghete de bal

in culoarea aurului, din atlas
albastru și trandafriu, din
piele de lack și chevreaux

la

Weinberger János

cel mai distins magazin de ghete.

ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

25 (10)

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

- moderne mașini și material**
- privitor la această branșă,**

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate prețuri: **decorații pentru cărți bisericești, albumuri pentru fotografii, note și gramatom, panglice la cununi funebreale și tot felul de lucrări atingătoare de această branșă.**

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor cerceta și încuraja cu comanda am rămas cu deosebită stimă:

::: IUSTIN ARDELEAN, compactor :::
ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.

... Singurul institut de asigurare ardelean ...

„Transsylvania“

Sibiu. Strada Cisnădiei 5. — Edificiile proprii.

recomandă

... Asigurări împotriva focului, ...

pentru **edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile**, etc., pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții, cum și

... Asigurări asupra vieții, ...

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela asezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe **cazul morții, și cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, ... asigurări pe spese de înmormântare, ...**

Asigurări contra grindinei (de piatră)

Asigurări de accidente corporale, contra infracției (furt prin spargere),

Asigurări de pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4.831.163-51
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4.571.035-31
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112.046.412-—
	viață	10.847.132-—
Fonduri de întemelare și de rezervă	„	2.309.387-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agențiile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc la serviciul institutului în condiții favorabile.

(59) 3

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz 33.

Asortiment bogat în revizite de scris pentru cancelarii, hârtie albă de scris, hârtie concept, penițe, cerneală, creioane, ș. a., tipărituri pentru avocați și socoțile bisericești. Cărți de literatură, pedagogie, filozofie, teatru, poezii, nuvele și romane, acomodate pentru bibliotecile parohiale și școlare.

Revizite bisericești ca: Ornate, prapori, icoane, ripide, cruci pe altar și portative, litier, potire de bronz și argint, prășnicare, cădelnițe, candelă, brânci și pălării preoțești, precum și toate cărțile bisericești.

Revizite școlare fizice conform articolului de lege XXVII. din 1907. hărțile geografice necesare în școlile populare. Tablouri istorice. Registre pentru comercianți.

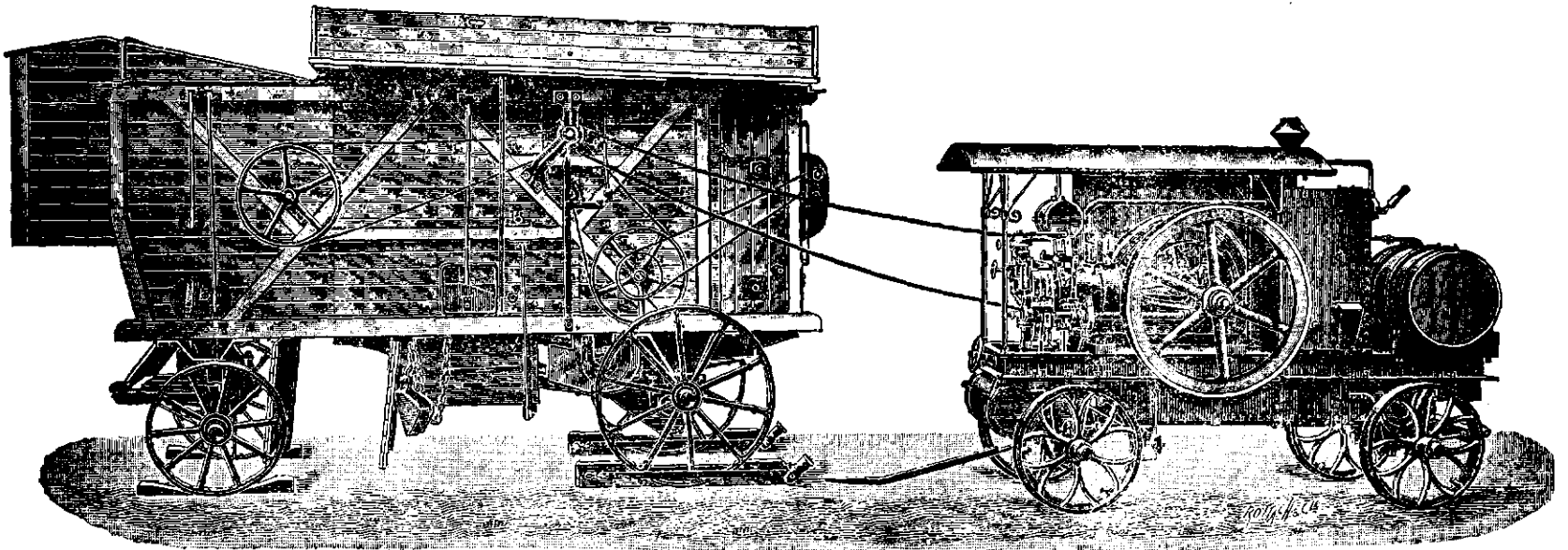
La cerere trimite catalogul gratis și franco.

In atelierul de mașini al lui EUGEN NICOLA din BLAJ (Balázsfalva)

se pregătesc cele mai bune pluguri și mașini economice. Se află în depozit totdeauna gata, cele mai renumite motoare de benzin, locomobile și garnituri pentru îmblățit

cu motor. Motoare de benzin stabile, motoare pentru gaz sugativ. Moli de măcinat, — cu un cuvânt tot felul de mașini economice — Cea mai mare garanță.

Se vând cu prețuri moderate, și condițiuni de plată favorabile, în rate.

Pentru răspândirea motoarelor mele, primesc și schimb mașinile de vapor! Ceice doresc a-și cumpăra ori și ce fel de mașini, să se adreseze la firma

Eugen Nicola atelier de mașini în Blaj (Balázsfalva).

Deslușiri și informațiuni se dau gratis!

Catalog franco și gratis!

(1) 4—10.

Sprrijiniți industria română!

„ASTRA” institut de credit și economii societate pe acții în Szászkabánya.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „ASTRA” societate pe acții în Sasca-montană (Szászkabánya, sunt convocați prin aceasta la a

IV-a adunare generală ordinară

care se va ținea **Joi în 2 Martie st. n. 1911 la oarele 10 a. m.** în localitățile institutului.

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării și constituirea biroului.
 2. Raportul direcțiunii și inspecțiunii despre gestiunea anului 1910.
 3. Aprobarea bilanțului și darea absoluturului direcțiunii și inspecțiunii pe anul 1910.
 4. Distribuirea profitului curat.
 5. Statorirea marcelor de prezență pentru membrii din direcțiune și inspecțiune.
 6. Alegerea alor 5 membrii în inspecțiune.
 7. Fixarea termenului de plată a cupoanelor.
 8. Eventuale propuneri și interpelări insinuate la timp.
- Sasca-mont. (Szászkabánya), la 11 Februarie 1911.

Direcțiunea.

Activa—Vagyon

Bilanț de încheiere pro 1910—Mérlegszámla 1910 évre

Pasiva—Teher

Cassa Pénztár	2029 83	Capital societar—Részvénytőke	80000 —
Cambii de bancă—Bankváltók	105460 13	Fond de rezervă—Tartalékalap	7139 02
Cambii cu acop. hipot. —Bekebelezett váltók	126177 75	Depuneri spre fructificare—Takarékbetétek	65680 37
Credite hipotecare —Jelzálog-kölcsönök	35608 11	Deposite de cassă—Pénztáribetétek	2424 62
Cassa institutului —Intézeti-ház	(5700 — 300 —	Dividendă neridicată—Fel nem vett osztalék	65 —
Spese restituibile—Megtérülendő költségek	240 18	Reescont—Visszámitott váltók	7458 66
Diversi debitoai—Különféle adósok	121 43	10% dare după int. depunerilor—10% Tőkekamatadó	163 70
Mobiliar—Butorzat	(1277 — 127 70	Interese transitoare—Átmeneti tételek	109341 —
Efecte—Értékpapírok	200 —	Profit curat—Tiszta nyereség	6256 32
Int. de reescont anticip.—Előlegezett visszleszámit. kamat	1417 47		
Interese restante—Hátralékos kamatok	724 49		
	278528 69		278528 69

Eșite—Kiadások

Profit și Perdere—Nyereség és Veszteség számla

Intrate—Bevételek

Interese—Kamatok : după depuneri—betétek után	3310 —	Interese—Kamatok : dela cambii de bancă—Bankváltóktól	7125 27
„ reescont—visszleszámitolás után	7439 20	„ cambii cu acop. hipotecară—Bekebelezett váltóktól	9987 19
Spese—Költségek : salare—fizetése	2441 88	„ credite hipotecare —Jelzálogkölcsönöktől	2271 76
marce de prezență—Jelenléti díjak	304 —	Proviziumi	4009 94
impr., registre, încălzit etc. nyomtatv., könyvek, fűtés stb.	734 76		
Porto—Postaköltség	144 10		
Dare—Adó : erarială și comunală—állami és községi adó	1938 06		
competință de timbru—bélyegilletékek	39 94		
10% dare după inter. depunerilor—10% tőke kamatadó	163 70		
Abscrieri—Leírások	194 50		
Amortizări—Törlesztések : 10% dela mobiliar—10% a butorzattól	127 70		
dela cassa institutului—intézeti házból	300 —		
Profit curat—Tiszta nyereség	6256 32		
	23394 16		23394 16

Szászkabánya, la 31 Decembrie 1910.

Sofronie Avramescu m. p.
președinte—elnök

Dr. V. Meșter m. p.
director exec.—vezérigazgató

Aurel Cigăreanu m. p.
contabil—könyvelő

Direcțiunea—Igazgatóság:

Dr. V. Meșter m. p.

Simion Luca m. p.

George I. Sporea m. p.

Ion Măran m. p.

Carol Alexandrovici m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere examinând toate conturile de mai sus le-am aflat în deplină consonanță cu registrele. — Alólirott felügyelőbizottság a fenti összes számlákat megvizsgáltuk és mindenben egyezőknek találtuk a könyvekkel.

Szászkabánya, 11 Februarie 1911.

Iosif Ania m. p.
președinte—elnök

Farkas István m. p.

Maxim Petra m. p.

Nichita Luca m. p.

Ioan Perian m. p.
revizor espart al „Solidarității.

„COROANA“ institut de credit și economii, societate acționară în Bistrița.

Convocator.

„COROANA“ institut de credit și economii, societate pe acționară în Bistrița-Besztercze invită conform §§-lor 19 și c. l. din statut pe domnii acționari la

a VIII-a adunare generală ordinară,

ce se va ține în Bistrița-Besztercze, Sâmbătă, în 25 Februarie 1911 st. n. la 9 oare a. m. în localul institutului, strada spitalului n. 38 (în fața poștei).

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării. Se delegă 2 verificatori și 2 scrutatori. Constatarea capabilității de hotărîre.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de reviziune pe anul 1910. Darea absolutului.
3. Stabilirea bilanțului anual. Împărțirea profitului curat, conform § 67 a. c. d.
4. Alegerea a 3 membri în direcțiune. Doi membri pe 5 ani (1911—1915), iar unul pe 2 ani (1911 - 1912).
5. Propuneri statutare.

Bistrița în 28 Ianuarie 1911 st. n.

DIRECȚIUNEA.

Contul bilanț.

ACTIVA		Cor.	fil.	PASIVE		Cor.	fil.
74* Cassa		38.365	82	1 Capital acționar		300.000	—
83 Escompt:				98 Fond general de rezervă	65.139	—	
a) cambii de bancă	716.317	—		87 Fondul de penziuni	6.784	90	
b) cambii hip.	628.277	—		34 Fondul de binefaceri	774	—	72.697
c) cambii cu acop. de produse	47.000	—	1.391.594	90 Depuneri spre fructificare			583.063
97 Credite fixe:				75 Reescompt			655.233
a) cu caventați	30.482	—		99 Cont-curent: Creditori			26.620
b) cu hip.	158.931	—	189.413	71 Dividendă neridicată			467
50 Efecte			27.671	24 Interese transitoare: Saldo			19.002
100 Marfă în magazin			4.230	30 Profit curat			31.896
63 Realități			34.295				37
94 Mobiliar	3.791	45					
amortizare	379	68	3.411				
			1.688.981				37

Contul Profit și Perderi.

EȘITE		Cor.	fil.	ÎNTRATE		Cor.	fil.
Interese:				Interese:			
93 a) de depuneri	26.621	98		95 a) de escompt	105.002	42	
84 b) de reescompt	36.311	07		77 b) de credite fixe	14.735	92	
61 c) Fondului general de rezervă	3.139	—		65 c) de efecte	972	57	120.710
62 d) „ de pensuni	390	24		79 Proviziuni diverse			3.725
78 e) de cont-curent	429	59	66.891	64 Venite dela realități			1.448
88 Salare:				101 Venitele magazin. de bucate			617
direcțiunii, revizorilor și funcționarilor			10.906				
Spese:							
55 a) bani de cvartir	1.400	—					
2 b) Marce de prez.	640	—					
96 c) Chirie	1.400	—					
86 d) Porto	989	57					
85 e) Spese de birou	3.758	40	8.187				
Contribuțiuni:							
70 a) după depuneri	2.886	06					
b) erariale, municipale, comunale	5.305	38					
c) competențe de timbru	48	96	8.240				
Amortizări:							
din mobiliar			379				
Profit curat			31.896				
			126.502				32

Bistrița, 31 Decembre 1910.

Dr. Alexandru German m. p.
prezident.

Dr. Gavril Tripou m. p.
director executiv.

Emil A. Chiffa m. p.
prim-contabil.

Dumitru Balcan m. p.
cassar.

DIRECȚIUNEA:

Gregoriu Pletosu m. p.
v.-prezident.

Sever Groze m. p.

Elie Iuga m. p.

Dr. Iulian Pop m. p.

Subsemnatul comitet de reviziune am examinat conturile de mai sus și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.

Bistrița, 8 Februarie 1911.

Ioșif Lissai m. p.
prezident.

Gregoriu Rusu m. p.

Nicolae Căciulă m. p.

Ioan Vătășan m. p.
revizor expert al „Solidarității“.

Vasile Borda m. p.

„ORAVICIANA“ societate pe acții în Oravița.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „ORAVICIANA“ societate pe acții în Oravița sunt prin aceasta convocați la a

XVIII. adunare generală ordinară

care se va ține Sâmbătă în 4 Martie a. c. st. n. la 11 ore a. m. în localul institutului, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul comisiei verificatoare și constituirea biroului.
2. Raportul anual al direcțiunii.
3. Raportul anual al inspecțiunii.
4. Stabilirea bilanțului, împărțirea profitului curat și votarea absolutului.
5. Alegerea direcțiunii.
6. Alegerea inspecțiunii.
7. Eventuale propuneri.

Oravița, la 14 Februar 1911.

Direcțiunea.

Activa.	B i l a n ț.		Pasiva.		
	Cor.	f.		Cor.	f.
Cassa în numărar	67872	89	Capital de acții	550000	—
Cassa de păstrare postală	39027	90	Fond de rezervă	C. 278290	—
Escompt de cambii	C. 689798	67	Fond de rezervă disponibil	40268	87
Escompt de cambii cu acoperire hipotecară. „ 1002941	1692740	05	„ 3000	—	—
Imprumuturi hipotecare	1578642	78	Fond pentru diferență de curs	3773	30
Obligațiuni cu cavenți	41488	55	Fond pentru amortizarea edificiului	—	—
Efecte	210688	—	Fondul Consortiului de ajutor și consum	6764	04
Bon în Giro-conto și la alte bănci	66194	—	Depuneri	2464075	15
Imobile: casa institutului.	64885	83	Reescompt	311117	46
Expozituri	9094	59	Imprumuturi hipotecare cedate	71418	93
Interese reescompt. anticipate și după împ. hipot. cedate	4093	03	Interese anticipate	31792	76
Interese efecte restante	1461	29	Dare după interese depuneri	5563	21
Diversi debitori și interese restante	61785	16	Dividendă neridicată	384	—
Mobilier după amortizare	2421	74	Diversi creditori	6050	60
	3840395	81	Profit curat	67897	49
	3840395	81		3840395	81

Debit.	P r o f i t ș i P e r d e r e.		Credit.		
	Cor.	f.		Cor.	f.
Interese depuneri	110181	17	Interese escompt	117498	32
Interese reescompt	8982	44	Interese hipotecare	123276	85
Interese Impr. hip. cedate	4801	61	Interese după obligațiuni cu cavenți	2221	70
Salare	20454	08	Interese efecte	8634	19
Relut de cortel	2620	—	Venitele dela imobile	3901	58
Spese de birou, porto, competențe de timbre, prenumerațiuni și alte spese	11775	54	Diverse venit	4949	86
Dare directă comunală, etc.	C. 17718	06			
Dare după interese depuneri	11018	12			
Chirie	3000	—			
Amortizare de mobilier	269	08			
Descrieri	1764	91			
Profit curat	67897	49			
	260482	50		260482	50

Oravița, la 31 Decembrie 1910.

Ilie Trăilă m. p.,
director.

Ion Perian m. p.,
șef-contabil.

D I R E C Ţ I U N E A :

Alex. P. Popoviciu m. p. **Victor Poruțiu** m. p. **Ioan Petroviciu** m. p. **Dr. Aurel Novacu** m. p.
Dr. Petru Cornean m. p. **Dr. Ioan Nedelcu** m. p. **Dr. Mihai Gropșian** m. p. **Dr. Ioan Manguica** m. p. **Vasile Leza** m. p.

Couturile grezente confrontându-le cu registrele principale și auxiliare le-am aflat exacte.

I N S P E C Ţ I U N E A :

Ion E. Țieranu m. p. **Cornel Strimbei** m. p. **Gheorghe Jianu** m. p. **Gheorghe Dragoescu** m. p.
președinte.

Iacob Botoș m. p.

Nicolae Beloane m. p.

Iuliu Roșu m. p.

Cruțați și vă încercați norocul!

Cine? n'a cumpărat încă dela noi Obligațiune de câștig cu premie convertită dela Banca hipotecară ungară? Noi vindem aceste Obligațiuni sau Lozuri,—cum le numesc laicii,— a căror valoare crește pe zi ce merge, pe

31 rate lunare de câte 6 cor.

și recomandăm la tot natu, ca să cumpere cel puțin una și să ne trimită cât mai curând suma de 6 coroane, pentru ca să poată lua parte la tragerea proximă, care va fi în **25 Februarie stil nou 1911.**

Nu lăsați norocul din mână!!

Aceste hârtii de valoare oferă celea mai mari șanse de câștig!
Anual 6 trageri: 25. II., 25. IV., 25. VI., 25. VIII., 25. X. și 27. XII.

==== **lați câștigurile principale:** =====

Cor. 1,000.000.—, 500.000.—, 300.000.— 100.000.—,
și o mulțime de câștiguri mai mici.

Îndată ce ne asignați suma de 6 Coroane, Vă trimitem **Lista de rate** legală, în care este indicată **Seria și Numărul lozului**, respective Obligațiunii vândute, care **Vă îndreptățește la toate tragerile și eventualele câștiguri** cu care s'ar trage, **Vă privesc numai pe DVoastră!!** După achitarea tuturor ratelor, i-se trimite cumpărătorului Obligațiunea originală, care are o valoare permanentă și care în tot momentul se poate preface în bani. — Comandele se pot face pe o carte poștală (corespondență), sau pe cuponul dela mandatul postal (asignațiunea de bani), trimițându-se totodată suma de 6 cor., ca rata primă. Pentru plățirea celorlalte rate vom trimite stimaților cumpărători cecuri dela Cassa de păstrare
==== postală, prin cari se cruță speșele de porto. =====

Oameni buni! Nu lăsați norocul să Vă treacă pe sub nas! Puneți mâna pe el!!

Comandele sunt a se adresa către :

ÚSTREDNA BANKA ÚČASTINNÝ SPOLOK
BUDAPEST V., SAS-UTCA 24. SZAM.